

REC'D JUL 9 1984

VIENYBĖ

1886 ★ OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD ★ 1984

98 M. 8 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1984 M. BIRŽELIO [JUNE] 30 D.

Telephone
[212] 277-7257

50 CENTU

Clevelando miesto meras George Voinovich įteikia šventės komiteto pirm. dr. Antanui Butkui proklamaciją, kuri sveikina VII Lietuvių Tautinę šokių šventę, įvyksiančią koliziejų liepos 1 d. Proklamacijos tekstas spausdinamas kitoje laikraščio vietoje.

Nepamirškim Lietuvos ir jos ateities — mūsų jaunimo!

Bėgdami iš Lietuvos, pasižadėjom jos nepamiršti, o atvykę užsienin, jai visokeriopai padėti. Pasižadėjom būti jos ambasadoriais.

Praėjo 40 metų. Palyginti visi gerai išsikūrėm, o daugelis net labai gerai ekonomiškai susitvarkė. Užsiauginom vaikus ir juos išmoksline, tik, deja, didelė jų dalis, baigę mokslus, šalinasi nuo lietuviško darbo, jiems lietuviškumas darosi svetima!

Pasišventusių mokytojų dėka kūrėm mokyklas, ruošėm mokytojų ir tautinių šokių kursus. Didelio būrio idealistų dėka ruošiam dainų ir šokių šventes. Pastarosios ypatingai padeda mūsų jaunimui išsilaikyti sąmoningais lietuviais. Šventei pasiruošti įdedam daug darbo ir lėšų.

Septintai šokių šventei rengti komitetas finansuoja Argentinos, Brazilijos ir Vakarų Vokietijos šokėjų grupių keliones, kurios labai brangios. Tačiau gera širdžių lietuvių dėka mes jau baigiam lėšas sutelkti. Šventė meniniu ir organizaciniu požiūriu bus ir didinga, ir graži. Tačiau blogai pasirodysim prieš Baltųjų Rūmų ir kitus aukštuosius valdžios pareigūnus, jei nepripildysim erdvaus ir puikiai įrengto Koliziejaus.

Nusikalsit prieš Lietuvą ir jos ateitį — jaunimą, jei į šventę neatvyksit. Nejaugi pagailėsit laiko ar grašių šiai būtina tautinei pareigai? Kas dar neapsirūpino bilietais, paskubėkit juos išgyti, ypatingai į banketą ir jaunimo balių, nes mažai bilietų beliko.

Į šventę bilietų dar galėsit nusipirkti ir Koliziejų. Tie bilietai visi geri, nes matomumas visur labai geras ir puiki akustika.

Atvykę į šokių šventę, pabendrausit su seniai bematytai draugais, susipažinsit su naujais, visi drauge praleisit malonias valandas, besizavėdami lietuvių liaudies kultūriniais perlais — šokiais, gražiai suaranžuota muzika ir skambiais jungtinio choro balsais.

Šventė bus mums visiems tautinio atsinaujinimo diena, kurią ir jaunimas, ir vyresnieji ilgai minėsim.

Svarbiausia, atliksim savo, kaip lietuvių ambasadoriaus, pareigą, parodydami kitataučiams savo puikų lietuvišką susipratimą ir solidarumą Lietuvai, savo jaunimui ir tautinei kultūrai.

Dr. A. Butkus
JAV Lietuvių

Bendruomenės pirmininkas

VLIKO PAREIŠKIMAS 7-OSIOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS REIKĀLU

Tautiniai šokiai yra lietuviškumo išraiška lietuvių ir kitataučių tarpe. Tautiniai šokiai yra jaunimo būdas viešai bendrauti ir pasirodyti. Tai yra svarbi ir reikalinga lietuviško auklėjimo priemonė.

VLIKas remia pasauliniu mastu periodiškai vykdomąsias tautinių šokių šventes ir ragina viso pasaulio visuomenę įvyksiančioje VII-ojoje Tautinių Šokių Šventėje, birželio 30 — liepos 1 d. Richfield ir Cleveland, Ohio, gausiai dalyvauti

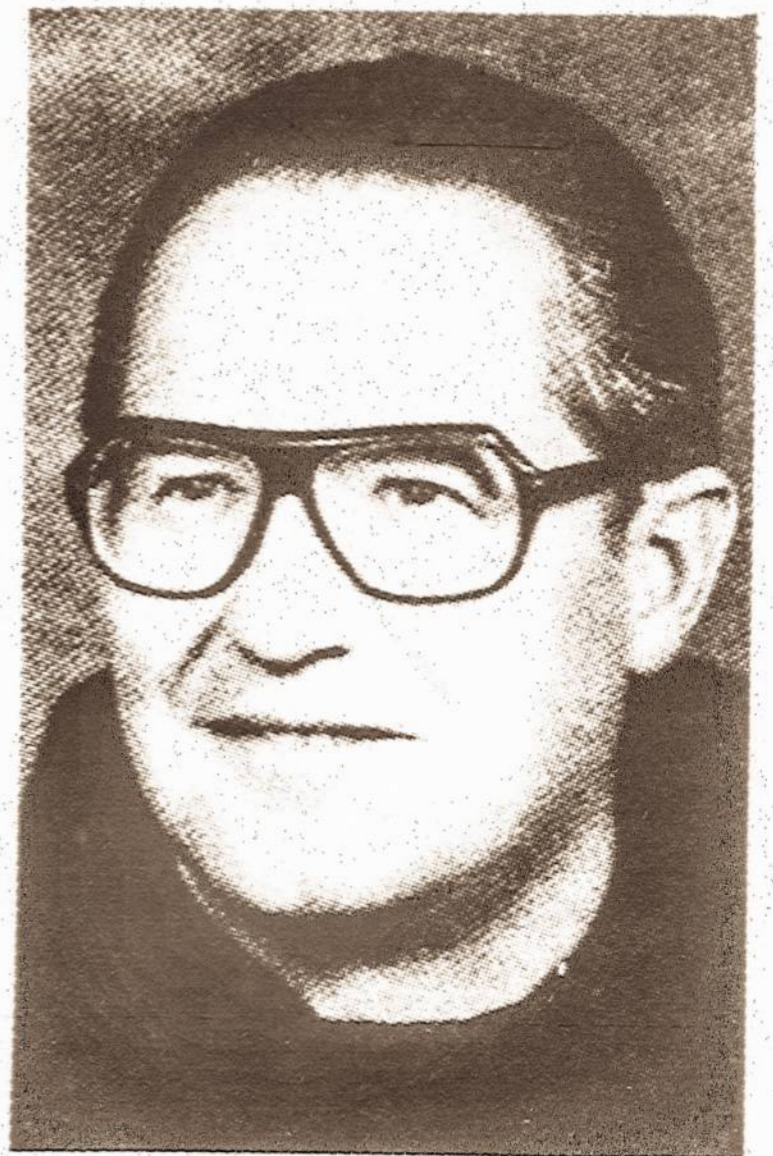
Naujas išeiviams lietuviams vyskupas

Vatikanas birželio 7 d. paskelbė, kad visai lietuvių katalikų išeivijai nauju vyskupu paskirtas kun. Paulius Baltakis, lietuvių pranciškonų provincijolas.

Paskyrimas atliktas 1984 metais kovo mėnesį, sutikimas gautas balandžio mėnesį, bet iki šiol laikytas paslapyje dėl asmeninių naujai paskirtojo priežasčių. Konsekracija numatoma 1984 m. rugsėjo 14 d. Portland, Maine katedroje.

Naujai paskirtasis yra titulinis Eagaros vyskupas, kurio užduotis — rūpintis lietuviais katalikais, gyvenančiais už Lietuvos ribų. Jis yra gimęs 1925 m. Troškūnų parapijoje, Panevėžio vyskupijoje. Įstojęs į pranciškonų vienuoliją, teologinius mokslus ėjo Belgijoje pokario metais, kunigu išventintas 1952 m. Belgijoje.

Sielovadinį darbą pradėjo 1953 m. Toronto, Ontario, Kanadoj Priskėlimo parapijoje, kur 15 metų daug dirbo ypač su jaunimu sporto srityje, organizavo vasaros stovyklas. Nuo 1969 m. atkeltas į JAV, kur ėjo įvairias pareigas lietuvių pranciškonų vienuolijoje. Nuo 1979 m. išrinktas vyriausiojo vadovo — provincijolo pareigoms.

Vyskupas Paulius Baltakis

The Chicago Catholic, Chicagos arkivyskupijos laikraštys birželio 22 ir 29 dienų laidose parašyta apie naujai paskirtą lietuviams vyskupą Paulių Baltakį, kad jis bus vietoj dviejų buvusių vyskupų — vysk. V. Brizgio ir vysk. A. Deksnio ir savo tarnyba apims visus lietuvius už Lietuvos ribų.

THE WHITE HOUSE

Baltic Freedom Day, 1984

Proclamation 5209 of June 14, 1984

By the President of the United States of America

A Proclamation

It has been over 40 years since invading Soviet armies, in collusion with the Nazi regime, overran the three independent Baltic Republics of Estonia, Latvia, Lithuania and forcibly incorporated them into Moscow's expanding empire. The new regime then ordered the illegal deportation, murder, and imprisonment of tens of thousands of Baltic peoples whose only "crime" was to resist foreign tyranny and to defend their liberties and freedoms.

Oppression and persecution continue to this day, but despite this long dark night of injustice, the brave men and women of Estonia, Latvia, and Lithuania have never abandoned the battle for their national independence and God-given rights. Although the full measure of their struggle and sacrifice is screened by the oppression and censorship under which they live, the friends and families of the Baltic peoples all over the world are aware of their heroic endeavors and aspirations.

Their peaceful demands for their rights command the admiration of everyone who loves and honors freedom. All the people of the United States of America share the just aspirations of the Baltic nations for national independence, and we uphold their right to determine their own national destiny free of foreign domination. The United States has never recognized the forcible incorporation of the Baltic States into the Soviet Union, and it will not do so in the future. The Congress of the United States, by Senate Joint Resolution 296, has authorized and requested the President to issue a proclamation for the observance of June 14, 1984, as "Baltic Freedom Day."

NOW, THEREFORE, I, RONALD REAGAN, President of the United States of America, do hereby proclaim June 14, 1984, as Baltic Freedom Day. I call upon the people of the United States to observe this day with appropriate remembrances and ceremonies and to reaffirm their commitment to the principles of liberty and freedom for all oppressed people.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this fourteenth day of June, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-four, and of the Independence of the United States of America the two hundred and eighth.

Ronald Reagan

Vienybė is published twice a month at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybė, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava; Layout: Edmund Vaičiulis; Composition: Anne Waivada.

Contributing editors and writers: Dr. Algirdas Budreckis, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Jonas Kiznis, Juozas Kreivėnas, Salomeja Narkeliūnaite, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Olimpiniai žaidimai, sportas ir politika

EDVARDAS ŠULAITIS

Olimpiniai žaidimai arba olimpiados yra didžiausieji sportiniai įvykiai pasaulyje, vykstantys kas ketveri metai. Tai senovės Graikijoje pereitame šimtmečiu pradėti sporto renginiai, išlikę iki šių dienų, dabar apjungdami vis daugiau valstybių, sporto šakų ir sukeldami vis daugiau nesantaikos, imiesiant dalyvaujančių valstybių tarpe politikavimą.

Senovėje, kuomet prasidėdavo olimpiniai žaidimai, būdavo pertraukiami karai, kad sportininkai galėtų netrukdomai varžytis aikštėje. Dabar šis požiūris į olimpinis žaidimus gerokai pasikeitė: tie karai (gal ne fiziniu, bet psichologiniu atžvilgiu) kaip tik prieš olimpiadas pradeda išsiliepsnoti, taip kad sportininkams susidaro mažiau galimybių išmėginti savo sugebėjimus aikštėse ar salėse.

☆ ☆ ☆

Pradžią tokiems olimpiniam negalavimams parodė JAV prez. Carter, paskelbęs boikotą Maskvoje 1980 m. vykusiems olimpiniam žaidimams, uždraudamas ten dalyvauti Amerikos sportininkams. Kaip buvo galima laukti, Amerikos pavyzdžiu pasekė ir kai kurie jos sąjungininkai. Buvo aiškinama, jog Amerika tai padarė, protestuodama prieš sovietų invaziją Afganistane.

Nepaisant, kaip bežiūrėtume į tuos "geruosius" prez. Carterio tikslus, Amerikos ir kitų kraštų sportininkams buvo padarytas didelis "meškos patarnavimas". Šimtams sportininkų atimta galimybė varžytis žaidimuose, kuriems jie ruošėsi 4 ar daugiau metų, sugaišdami tūkstančius valandų ir prarasdami tūkstančius dolerių.

Kuomet buvo pradėta ruošti olimpiniam žaidimams 1984 metų vasarą Los Angeles mieste, buvo galima nujauti, jog sovietai norės amerikiečiams atsilyginti už Maskvos olimpiados boikotą, nors konkrečių žymių iš jų pusės ir nebuvo, neskaitant neigiamos jų spaudos reakcijos į visokias būtas ar nebūtas blygbes, ruošiantis tai olimpiadai. Net ir didieji sovietologai nepagalvojo, jog sovietai nuspręš nedalyvauti, nes būk tai jiems reikalinga reklama, kurią jų sportininkai geru pasirodymu laimi.

Tačiau visi tie "žinovai" apsigavo, nes gegužės mėn. pradžioje sovietai paskelbė, jog žaidynėse nedalyvaus, kadangi rengėjai (amerikiečiai) negali garantuoti sovietų sportininkams saugumo (būta ir kai kurių kitų nusiskundimų). Tiesa, jie tuomet nei dabar nepasakė, jog olimpinis žaidimus boikotuoja, kaip kad padarė prez. Carter, tačiau praktiškai olimpiados organizatoriams nė kiek geriau nepasidaro. Kaip jau buvo galima laukti, nuo dalyvavimo Los Angeles žaidimuose atsisakė ir beveik visos sovietinio bloko valstybės, jų tarpe Rytų Vokietija, kuriai, šalia sovietų bei amerikiečių, buvo pramatyta daugiausia olimpinis medalių.

Šis sovietų atsisakymas dalyvauti olimpiadoje yra smūgis įvairiais atžvilgiais: visų pirma yra nuskriaudžiami Amerikos bei kitų valstybių sportininkai, kurie neturės galimybės varžytis su geriausiais pasaulyje (kaip kai kurie Amerikos rekordininkai pasisakė, Los Angeles žaidimai dabar bus tik eilinės tarptautinio pobūdžio varžybos, kokios yra dažnokai rengiamos). Taip pat nukentės ir olimpiados rengėjai finansine prasme, nes publikos dėmesys žaidimams žymiai sumažės: bus parduota mažiau bilietų, nereikės tiek daug viešbučių, maisto ir pan. Be to, daugelis televizijos stočių neperduos numatytų programų, nes, nedalyvaujant geriausiems pasaulyje sportininkams, nebus ko rodyti. Čia galima suminėti ir dešimtis kitų priežasčių, dėl kurių olimpiniai žaidimai nebus tokie, kokiais jie galėjo būti.

☆ ☆ ☆

Bet viena didžiausių skriaudų tiek Lietuvos, tiek išeivijos lietuviams bus ta, jog čia nedalyvaus lietuviai sportininkai, kurie būtų pasirodę sovietų rinktinėje. Tokių buvo pramatyta arti 30 — taigi žymiai daugiau negu iki šiol buvusiuose olimpinuose žaidimuose. Jiems čia buvo viena iš nedaugelio progų pasireikšti pasaulinėje plotmėje ir kai kuriems — net olimpinis medalius laimėti.

Žinia, jog kai kurie lietuviai sportininkai iš tėvynės nekarta yra atvykę į JAV ir kitas Vakarų valstybes įvairių sovietinių rinkinių eilėse, bet tai, žinoma, neatstoja olimpinis žaidimų, nes tik šie yra laikomi pačia sportine viršūne (net ir pasaulio pirmenybės daugeliu atveju yra mažiau reikšmingos už olimpiadas).

Mūsų tautiečiai iš Lietuvos visada būdavo laukiami ir gražiai priimami Amerikoje ir kitur Vakaruose gyvenančių lietuvių. Jie būdavo mūsų pasididžiavimu, nes išeivijoje pasaulinio garso sportininkų (išskyrus

LB ATSTOVAI PAS SENATORIŲ OFFICE OF SPECIAL INVESTIGATION REIKALAIS

Philadelphia, Pa. — Gegužės 25 d. lietuvių ir ukrainų atstovai buvo priimti JAV Teisingumo departamento Specialioms Investigacijoms Įstaigos (OSI) reikalais JAV-ųjų Senate Pennsylvania atstovaujančio senatoriaus Arlen Specter. Juos priėmė Philadelphiajį senatoriaus įstaigoje. Lietuviams atstovavo PLB valdybos vicepirmininkas visuomeniniams reikalams inž. Alg. Gečys, JAV LB Visuomeniniams reikalams tarybos vicepirmininkė Aušra Zerr, Philadelphiajį LB apylinkės pirmininkė Terese Gečienė ir inž. Putinas Mašalaitis.

Be lietuvių ir ukrainų atstovų dalyvavo ir buvęs JAV kongresmenas Charles F. Dougherty, specialiai tiems reikalams "ad hoc" Komiteto Pabaltijo valstybėms ir Ukrainai JAV Kongrese įsteigėjas. Šiuo metu C. Dougherty yra artimas senatoriaus Specter patarėjas.

Pasimatymo metu sen. Specter supažindintas su OSI prasilenkimais su JAV Kongreso priimtojo įstatymo paskirtimi, jos pareigūnų artimu bendradarbiavimu su KGB apklausinėjant liudininkus nesilaikymu JAV teisminių procedūrų, nuolatiniu naudojimu sovietinių vertėjų pagalba, pilietybę netekusiems grėšiančiu pavojum būti sovietams išduotiems, ir t. t.

Sen. Specter stebino iškeičtieji faktai. Jis keliais atvejais pareiškė savo susirūpinimą dėl OSI nesilaikymo šio krašto demokratiniams pagrindais pagrįstos teisminės procedūros. Jis pažadėjo greitu laiku Washingtone susitikti su OSI apkaltintuosius gynusiais advokatais ir iš jų tiesioginiai patirti jų nusiskundimus dėl OSI veiklos. Savo ruožtu ukrainų ir LB atstovai pažadėjo artimiausiu laiku sen. Specter pateikti OSI reikalui pageidaujama dokumentacija.

Sen. Specter pasižymėjęs teisininkas. Jis kelias kadencijas yra

buvęs Philadelphiajį miesto vyriausioju prokuroru. Dabar jis yra vienas įtakingiausių JAV Senato teisių komiteto narių ir šiuo metu svarstomo siūlymo pertvarkyti JAV teisminę sistemą autorius.

PLB Inf.

Vykime—kas galime—į tautinių šokių šventę

Mieli lietuviai,

Pasaulyje išsisklaidę lietuviai brangina savo tautos praeitį ir jos papročius.

Lietuvių kultūra yra kelias į tarptautinį pripažinimą ir bendravimą. Lietuvių tautiniai šokiai išpuodingose lietuvių tautinių šokių šventėse vaizdžiai, judriai ir spalvingai išreiškia lietuviškosios kultūros savitumą.

JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių rengiama septintoji Lietuvių tautinių šokių šventė įvyks liepos 1 d. Clevelande ir arti jo — Richfield, Ohio. Šiai šventei naują šokių programą paruošė Lietuvių Tautinių šokių institutas.

Šventėje dalyvaus du tūkstančiai su viršum šokėjų. Neabejojame, kad šventė dar kartą parodys lietuvių išeivijos stiprybę, tautinę gyvybę, jaunatviškumą ir meilę lietuvių tautai, jos kultūrai.

Savo dalyvavimu paremkime vieną svarbiausių lietuvių tautinės gyvybės pasireiškimų. Kviečiame Jus ir Jūsų draugus kitataučius ne tik paremti šią šventę lėšomis, bet svarbiausia, kuo gausiausiai joje asmeniškai dalyvauti, kad ji daugiau sustiprintų ir mus paskatintų, padėti mūsų tautai ir tėvynėje atgauti laisvę bei valstybinę Lietuvos nepriklausomybę, o išeivijoje ne tik išlaikyti, bet ir ugdyti tautinę kultūrą.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

profesionalą V. Gerulaitį) šiuo laiku nebeturime. Tad tik jie vieninteliai galėdavo sustiprinti mūsų jausmus, matant, jog tokia maža Lietuva gali duoti tiek daug tarptautinio garso sportininkų.

Teko neliūsti sužinojus, jog prieš daugiau negu pusmetį Kalifornijoje įsisteigė, kaip amerikiečių spauda ją pristatė, "dešiniųjų" organizacija, pasivadinti "Ban the Soviets" vardu. Organizacijos tikslas — daryti viską, kad sovietams nebūtų leista (čia tikrai vaikiški kėsiai) olimpiadoje dalyvauti, o jeigu jiems bus leista — tai sportininkus visai provokuoti — "gadinti jų nervus", na, ir viešai raginti juos pabėgti . . .

Deja, reikia pasakyti, jog šių trukšmadarių (daugiau negu 150 kraštutinių organizacijų) tarpe veikė ir "Baltic American Freedom League", kuri Draugo dienraštyje dažniausiai būdavo pravardžiuojama "mažeikininkais" (pagal jos svarbiausią asmenį, trečiosios kartos lietuvių Antaną Mažeiką). Kaip Drauge m. dr. skelbė, tos "mažeikininkų" grupės tikslas buvo reklamos siekimas, ir nieko daugiau. O ji, žinoma, tokį tikslą atsiekė, ypatingai po to, kada sovietai atsisakė olimpiadoje dalyvauti, ir "Ban the Soviets" kraštutinių dešiniųjų grupė spėjo pasigarsinti, kad anie pabugo amerikiečio Balsingerio, Mažeikos su jų kompanija gąsdinimų.

Atrodo, kad yra labai drąsu taip teigti, ypatingai žinant, jog sovietai nenusiğasta žymiai tvirtesnių negu trukšmingi "Ban the Soviets" grupės veikėjai. Čia būta daugiau priežasčių — kaip sportininkų saugumas, nesilaikymas olimpinio charterio ir pan. Dar kai kurie nurodė, jog sovietus gąsdino Los Angeles smogas, prostitutės, valkatos. Į tokių tarpą jie, turbūt, įrikiavo ir "mažeikininkus".

Liūdna, jog į sportinę "veiklą" ateina žmonės (tokie kaip "mažeikininkai"), neturintys ir nenorintys turėti jokio nusimanymo nei apie sportą, nei apie olimpinį judėjimą. Kaip jie patys prisipažįsta, jie bet kokia kaina nori tik savai grupei reklamos, o kai kurie dar drįsta meluoti, kad — "Lietuvai laisvės". Jeigu jau jie taip "laisvina Lietuvą" — tai, Dieve apsaugok! Jeigu bet koks "privatus" laisvinimo aspektas dar daugelio mintyje galėjo švytėti, tai po paskutinio "mažeikininkų" pasireiškimo jis stambiai sukompromituotas.

PLB atliktieji ir suplanuoti darbai

DAR APIE LB POLITINĘ KONFERENCIJĄ NEW YORKE

Politinė konferencija gegužės 11-12 d. d. New Yorke praėjo sėkmingai. Konferencijos pagrindinis dėmesys skirtas Pabaltijo valstybių neteisėtos okupacijos iškėlimui Jungtinėse Tautose. Šia tema pasiskaitė skaitė buv. JT ambasadorius Charles Lichenstein. Įvyko ir simpoziumas, dalyvaujant Baltic Appeal to the United Nations (BATUN) valdybos nariams. Išklaušyti Amnesty International Freedom House ir Amerikos žydų komiteto narių pranešimai, siekiantys informuoti galimybes tarptautinėje plotmėje padėti politiniams kaliniams.

Simpoziume dalyvavo latvių ir estų pasaulinių organizacijų pirmininkai bei PLB vicepirmininkas Mykolas Drunga, moderuojant pirmininko pavaduotojui dr. Tomui Remeikiui.

Simpoziume išryškintos šių organizacijų laisvinimo pastangos bei apsvaistytos galimybės toms pastangoms koordinuoti. Išklaušytas PLJS veiklos bei ateities planų pranešimas.

Konferencijoje, šalia minėtų, taip pat aktyviai dalyvavo PLB valdybos pareigūnai: Algimantas Gečys, Milda Lenkauskienė, Rimantas Dirvonis, Gintaras Grušas, Danutė Korzonienė ir Bronius Nainys. Konferenciją suorganizavo PLB, JAV ir Kanados LB bei PLJS Visuomeniniams reikalams komisijos.

LANKĖ JAV IR KANADOS MISIJAS PRIE JUNGTINIŲ TAUTŲ

Dvylikos LB, PLJS ir BATUNo darbuotojų delegacija buvo priimta ambasadoriaus dr. Jose Sorzano, JAV atstovo prie JT pavaduotojo. Ambasadorius Sorzano delegaciją šiltai priėmė ir pareiškė, kad JAV misija pabaltiečių aspiracijas remia. Pažadėjo ir savo asmenišką pagalbą. Kanados LB atstovų delegacija taip pat buvo priimta Kanados misijoje. Apsilankymai vyko LB politinės konferencijos pertraukų metu.

PAGERBĖ KUN. KAZIMIERĄ PUGEVIČIŲ

Baigiant LB politinę konferenciją, Kultūros židinyje Brooklyne surengtas banketas, kurio metu pagerbtas Lietuvių Informacijos Centro direktorius kun. Kazimieras Pugevičius. Banketo programą pravedė PLB vicepirmininkai Algimantas Gečys ir Milda Lenkauskienė. PLB valdybos vardu sveikino ir kun. Pugevičiui dovaną įteikė pirmininko pavaduotojas dr. Tomas Remeikis. Po banketo buvo solistės Nerijos Linkevičiūtės-Kasparienės koncertas.

DELEGACIJA PAS JAV SENATORIŲ ARLEN SPECTER

PLB visuomeniniams reikalams vicepirmininkas Aig. Gečys, su kitais LB ir ukrainų atstovais, buvo priimti JAV senatoriaus Arlen Specter. Senatorius painformuotas apie Specialių Investigacijų Įstaiigos (OSI) prasilenkimus su JAV Kongreso priimtojo įstatymo paskirtimi, jos pareigūnų artimu bendradarbiavimu su KGB, nesilai-

kymu JAV teismo procedūrų apklausinėjant liudininkus. Sen. Specter pažadėjo susitikti su OSI apkaltintuosius gynusiais advokatais ir iš jų tiesioginiai patirti dėl OSI nusiskundimus.

RUOŠIAMA LIETUVIŠKŲJŲ ŠOKIŲ IR TAUTODAILĖS MEDŽIAGA

Gegužės mėnesį Švietimo ir tautinio auklėjimo komisijos posėdyje aptartas tautiniam auklėjimui skirtų priemonių paruošimas lietuvių, anglų ir ispanų kalbomis. Posėdyje dalyvavo Jadvyga Matulaitienė iš New Yorko. Ji sutiko paruošti medžiagą apie etnografinius klasiškus lietuvių tautinius šokius. Kanadietis dail. Antanas Tamošaitis jau ruošia tautodailės skyrių tautinio auklėjimo vadovėliui.

RŪPINASI VASARIO 16-OSIOS GIMNAZIJA

PLB Švietimo ir tautinio auklėjimo reikalų vicepirmininkė Birutė Jasaitienė buvo suinteresuota Vasario 16-osios gimnazijos mokinių ir mokytojų susitarimu, kuriame taip pat dalyvavo Vasario 16-osios gimnazijos muzikos mokytojas Arvydas Paltinas. Į gimnaziją ruošiasi vykti 8 mokiniai iš JAV ir 3 iš Pietų Amerikos. Švietimo ir tautinio auklėjimo komisija rūpinasi sutelkti lėšas į gimnaziją vykstantiesiems Pietų Amerikos neturtingiesiems jaunuoliams.

RYŠIAI SU PIETŲ AMERIKOS JAUNIMU

Šią vasarą iš Argentinos į JAV dvi mėnesių laikotarpiui atvyksta Roxanna Rodriguez Papečkytė, kuri lankys jaunimo stovyklas bei lietuviškąsias įstaigas ir sieks žinių jaunimo lietuviškai veiklai P. Amerikoje sustiprinti. Jos kelionės išlaidas apmoka Švietimo ir tautinio auklėjimo komisija. Vienam mėnesiui į Pietų Ameriką iš Chicagos išvyko Snieguolė Zalatoriūtė, kuri talkins Brazilijoje leidžiamo laikraščio Mūsų Lietuva redakcijai bei aplankys kitas P. Amerikos lietuvių kolonijas ir paruoš reportažus Pasaulio Lietuviai ir kitai spaudai. Jos kelionę dalinai paremia Švietimo ir tautinio auklėjimo komisija. Vykdamas iš New Yorko, Snieguolė aplankė ir Vienybės redakciją.

Snieguolė Zalatoriūtė

Politinė studijų savaitgalys New Yorke dalyvavo eilė žymių asmenų. Kairėje: kalba buvęs Lenkijos ambasadorius Japonijoje dr. Z. Rurarz. Viduryje PLB valdybos vicepirmininkas visuomeniniams reikalams inž. Alg. Gečys ir buvęs JAV ambasadorius pavaduotojas Jungt. Tautose Charles M. Lichenstein.

V. Maželio nuotr.

Bridges redaktorė ir Vienybės redakcinio kolektyvo narė Demie Jonaitis su Lietuvių informacijos centro direktorium kun. Kazimieru Pugevičium, susitikę LB politinėje konferencijoje New Yorke gegužės 12 d.

Jono Urbono nuotr.

PLB KULTŪRINĖS KOMISIJOS PIRMININKĖ TORONTE

Milda Lenkauskienė gegužės mėnesį dalyvavo Kanados LB kultūros komisijos posėdyje Toronto, Ont., Kanadoje. Šiai komisijai vadovauja PLB kultūrinės komisijos narė Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė. Kanados LB kultūros komisija pažadėjo PLB valdybą aprūpinti svarbesniųjų Kanadoje vykusių kultūrinių renginių vaizdajuostėmis. Tokių vaizdajuosčių įsigijimas ir sukatalogavimas yra vienas iš PLB kultūrinės komisijos projektų.

PAREMTA KANKLININKĖS MIRGOS BANKAITYTĖS KELIONĖ

PLB kultūrinė komisija finansiniai parėmė kanklininkę Mirgą Bankaitytę jai su Clevelando Grandinėle vykstant į Sv. Kazimiero iškilmes Romoje. M. Bankaitytės straipsnis apie išvyką buvo atspausdintas Pasaulio Lietuvos gegužės mėn. laidoje.

SPAUDOS KONFERENCIJA

PLB valdybos posėdžio proga Chicagoje įvyko spaudos konferencija, kurią pravedė PLB Spaudos-informacijos vicepirmininkas Mykolas Drunga. Konferencijos pasėkoje lietuvių spaudoje pasirodė eilė straipsnių.

LAISVOJI OLIMPIADA TORONTE

Liepos 4-7 dienomis Toronto, Ont., Kanadoje, ruošiamas Antroji Laisvoji Olimpiada (Free Olimpiad), kurioje dalyvaus lietuvių, latvių, estų ir ukrainų sportininkai. Sporto ir jaunimo organizacijų reikalams vicepirmininkas Rimantas Dirvonis palaiko artimus ryšius su bendruoju olimpiados komitetu, kuriam vadovauja dr. Rimantas Petrauskas, o taip pat ir su lietuvių organizaciniu komitetu, ir tinkamai lietuvių reprezentacijai rūpinasi sutelkti lėšas.

PASTABOS IŠ VOKIETIJOS

Gaisras lietuvių gimnazijoje

Romas Šileris

Kodėl šių metų birželio 6 dalinai sudegė Huttenfelde Vasario 16-osios gimnazijos pilis — nesužinosime. Gaisro atvejuose kviečiami gaisro priežasties tyrimo specialistai iš Wiesbadene Hessen valstijos kriminalinės policijos (Landeskriminalamt) savo darbą nutraukė.

Vokiečiai ugniagesiai taip „nuodugnai“ gesino, kad sunaikino visus pėdsakus, pagal kuriuos būtų buvę galima susidaryti vaizdą apie gaisro kilimo priežastį. Tyrimo rezultatai būtų buvę naudingi, nes žmonėse ir laikraščiuose kilo įtarimas, jog pilis buvo padegta. Tokiam spėjimui priežasčių būta labai daug.

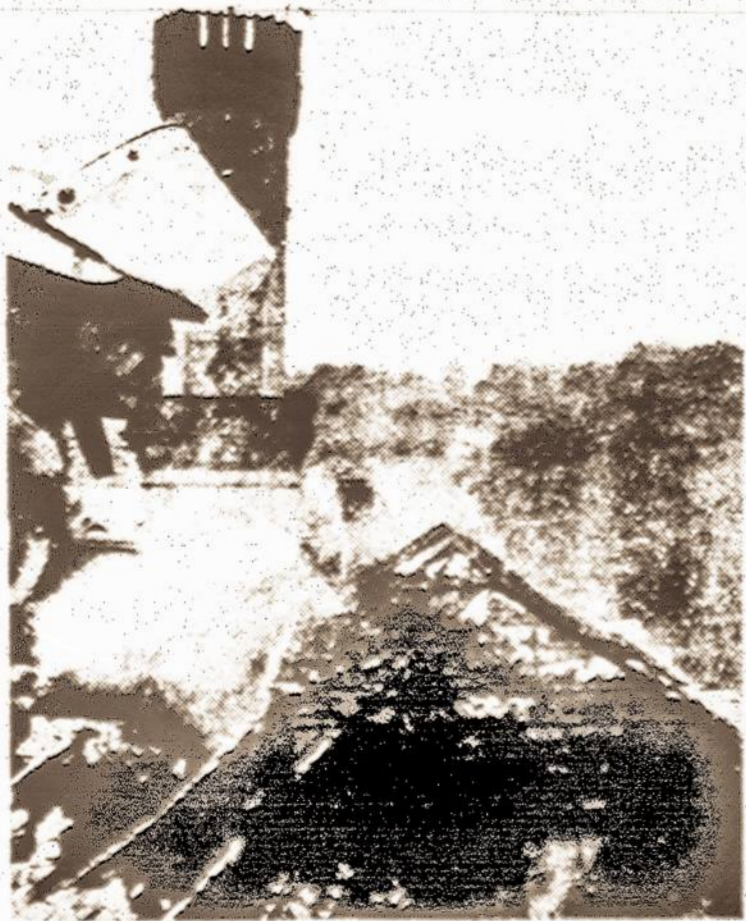
Birželio 6 d. 5 valandą 20 minučių ryte per Huttenfeldo kaimelį važiuojantis pieno vežikas pastebėjo gaisrą ir aliarmavo policiją. Ugniagesių, greitųjų pagalbų, techninės pagalbos, policijos mašinos su savo sirenom pažadino visus kaimo gyventojus. Gimnazijos pilyje gyveno 34 žmonės, jų tarpe berniukų bendrabučio mokiniai, keli mokytojai ir ūkvedžio šeima tegalėjo vos paskutinę minutę išsigelbėti! O kai ką ir daiktų pajėgė išgelbėti.

Gaisras kilo 3-me pilies aukšte, kuris su stogu visai sudegė. Ugniagesiai taip striopiai dirbo, pylė tiek daug vandens ir chemikalų, kad sunaikino visas sienas. Ypač nukentėjo Lietuvių Instituto biblioteka, kuri buvo patalpinta keliuose tuščiuose berniukų bendrabučio kambariuose. Taip žuvo 7,000 lietuviškų knygų, kai kurios labai vertingos.

Rennhofs pilį 1850 metais Frankfurto baronų Rothschild šeima pasistatė kaip medžiotojams pilį. Po kiek laiko ji perėjo į privačias rankas, o 1954 m. nusipirko Vokietijos Lietuvių Bendruomenė ir joje įkūrė Vasario 16-osios gimnaziją. Joje ilgus metus labai sugrūstai veikė berniukų ir mergaičių bendrabučiai bei kelios klasės, o kitos klasės bei valgykla buvo dabar jau nugriautuose barakuose.

Vokiečių valdžia prieš kiek laiko pastatė su sąlyginėmis paskolomis klasių pastatą su keliais butais bei mergaičių bendrabutį, kurie nuo gaisro nenukentėjo.

Pilyje ilgus metus nebuvo daro-

Gaisrininkas, pakilęs kopėčiomis, žvelgia į sudegusius Vasario 16 gimnazijos sodybos pastatus.

ma rimto remonto vis dėl pinigų stokos, todėl ji buvo labai blogame stovyje. Gimnazijos kuratorija bei Lietuvių Bendruomenė nesugebėjo iš valdžios parūpinti pinigų. Visą laiką gimnazija priklausė Baden Württemberg valstijai, kurią valdo Krikščionys demokratai. Ji neseniai perėjo į Hessen valstijos atsakomybę, kuri jau paskyrė pinigų naujo berniukų bendrabučio statybai bei reikalingiausiems pilies stogo ir balkonų pataisymams.

Hessen valstiją valdo Socialdemokratai su Žaliųjų partijos pagalba.

Žinia apie gimnazijos pilies gaisrą pasklido greitai. Radijas ir televizija paskelbė žinią tuojau. Sekančią dieną visi penki mano Frankfurte skaitomi dienraščiai išidėjo žinią su savo korespondentų aprašymais ir fotografijomis. Telefonais susisiekti dar ryši tarpusavyje palaikantys buvę mokiniai. Kai patyrė, kad žmonės nenukentėjo, nelabai kas dėl gaisro jaudinosi, nes visi žinojo, kokioje prastoje padėtyje pilis buvo.

Gimnazijoj darbas vyksta toliau. Sekančią dieną mokiniai jau buvo mokomi. Tariamasi su draudimo įstaigomis, ir tikriausiai pilis bus atstatyta, nes reikia vietos Lietuvių Institutui. Berniukų bendrabu-

Frankfurter Rundschau dienraštis Velykiniame priede atspausdino pasakojimus penkių vokiečių kilmės moterų, kurios iš Rytų Europos kraštų atvyko į Vakarų Vokietiją. Jų tarpe iš Klaipėdos kilusi G., 52 metų amžiaus, gyvenanti Vokietijoje jau nuo 1959 metų. Ji pasakoja apie vargus, susiejusius su išvykimu iš savo krašto, ir apie įsikūrimo sunkumus Vakarų Vokietijoje.

Ji laikraštyje taip aiškina: —

Pirmuosius ženklus, kad galima išvykti į Vokietiją turėjome jau 1954 metais. Tada kai kurie ir išvyko, bet mažai kas. Vos pasklidavo gandai, kad galima duoti pareiškimus — juos duodavom. Aišku, iš mūs buvo visokių reikalavimų. Norėjo įvažiavimo garantijos, prašymų-kvietimų giminių, tėvų, brolių ar seserų per Raudonąją Kryžį, kurie gyvena Vakarų Vokietijoje, kvietimų. Reikėjo rašyti malonės prašymus. Mums reikėjo parūpinti dokumentus, kad Vakarų Vokietijoje mūsų laukia butas ir darbas.

Taigi, jeigu jau viską parūpinai, vėl reikėjo laukti. Tada ir dar reikėjo vėl nuo pradžių viską pradėti. Reikėjo rašyti prašymus, nes senieji jau nebegaliodavė. Reikėjo rašyti gyvenimo aprašymus, juos reikėjo išversti į rusų kalbą. Kurios gavome iš Vakarų Vokietijos, tuos reikėjo pas notarą patvirtinti ir išversti į rusų kalbą. Jie vis surasdavo ko nors naujo. Taigi, tik tie, kurie buvo laimingi, tegalėjo išvykti.

Tada jie ir vėl ko nors naujo

Tiršti dūmai veržiasi iš senosios pilies, Vasario 16 gimnazijos centro. Ugniagesiai darbavosi net septynias valandas, ligi ugnį numalšino ir viską supylė vandeniu, daugiau padarydami žalos, nei naudos.

čio statyba bus tuojau pradėta, nes jau paskirti ir pinigai ir išdiskutuoti planai. Laikinais berniukus turės priglausti mergaitės savo bendrabutyje; reikės arčiau susiglausti, kaip vienas Vasario 16-osios gimnazijos atstovas pasakė spaudos reporteriams.

PAPILDOMAS PRANEŠIMAS APIE GAISRĄ

Korespondentas telefonu iš Vokietijos pranešė, kad Vasario 16-osios gimnazijos apdegė Huttenfelde pastatas, tai pilaitė (Schloss Rennhof) kur buvo įreng-

tas berniukų bendrabutis. Išdegė visas pastato bokštas, stogas ir trečias aukštas iki bendrabučio, kuris taip pat gaisro paliestas. Nepalietos, liko tik Kultūros instituto patalpos, ūkvedės butas, LB raštinė bei kioskas. Gaisras nepareikalavo gyvybės aukų: visi mokiniai kartu su daiktais saugiai iškelti ir apgyvendinti gimnazijos klasėse.

Gaisras buvo gesinamas nuo 5 val. ryto iki 12 val. dienos. Dalyvavo net 20 ugniagesių mašinų ir 10 Raudonojo Kryžiaus mašinų. Prie gesinimo iš viso prisidėjo 130 žmonių. Policija tiria gaisro priežastis.

PASAKOJA IŠEIVĖ IŠ KLAIPĖDOS KRAŠTO

reikalavo. Taip viskas tęsėsi metų metais. Visuomet ko nors trūko, ar kas nors buvo ne taip, kaip turėjo būt paruošta. Ir viskas, ką reikėjo parūpinti, buvo surišta su pinigais. Bet pinigų tuo metu buvo maža, užteko vargais negalais vos pragyvenimui. Paskui jie sakė, kad tu Klaipėdoje gimei, o visi, kurie Klaipėdoje gimę buvo pripažinti lietuviais. Jie mūs nepripažino vokiečiais. Esą galėjome 1959 m. išvažiuoti . . .

Mes atvykome į visai kitą pasaulį. Dar niekuomet nesu mačiusi tokių pilnų krautuvų vitrinų. Negalėjau tuo tikėti. Kiek prisimenu, tai stebėdama negalėjau užsičiaupinti . . . Berlyne stotyje nusipirkome bananų. Atsilupau, įkandau, bet, žmogau, jie man buvo neskanūs. Ir K. (jos vyras) įkando, pasakė: „fui“, jie keisto skonio. Kiek prisimenu, bananą numetėme. Buvo mums nauja, neįprasta.

Apsipirkinėti irgi buvo nekokie reikalai. K. turėjo vis kartu eiti, aš viena eiti nedrįsau. Ką turėjau sakyti, kai pardavėja klausdavo, ko jūs pageidaujate? Ir tos savitarnos krautuvės. Ten buvo visko sukrauta. Ir mes stovėjome prie dešrų skyriaus. Aš norėjau pirktis kepenų dešros. Pardavėja klausia: — kokios rūšies jūs pageidaujate? Aš juk nežinojau, kad yra daugiau rūšių. Stovėjome prie lentynų ir ant pakelių skaitėme užrašus „Knorr“ — kas tai yra? arba; „Maggi“? Arba Spaghetti, kas tai čia vėl per daiktas? Taigi Spaghet-tai — makaronai. Makaronus, kokius norite ar raitytus ar žvaigždu-

tes? Dievuli mano, iki tol makaronai buvo makaronai. Žinote — žodžiais negalima atpasakoti. Mums viskas atrodė, kaip pasakų kraštas. Atidaryk burną, tau viskas įlekia. Ranką atkiši — viską gauni. Tiktai pasakų krašte viskas yra nemokamai . . .

Ar aš norėčiau grįžti į Rytų Vokietiją? Nežinau. Taip, aš pasiilgstu Klaipėdos krašto. Juk tai tėvynė, su visais vaikų atsiminimais, kuriuos dar pergyvenu. Taip, jeigu ten būtų vėl gražinta laisvė! Ir jeigu mūsų namukas būtų ant ratukų, kurį galėtumėme pasiimti. Bet, žinote, ten yra daug pasikeitę. Aš galvoju ir apie kapines, kuriose K. motina palaidota . . .

Jo bobutė, kuri mirė 1953 metais, buvo palaidota tose pačiose kapinėse. Kai mes išvykome, kapinės pavirto šiukšlynu. Jie nuėmė kryžius. Ten laikė seną laužą, tarp kapų ganė karves . . . Savų kapų negalėjai rasti. Viskas apžėlė, apaugę, apleista.

Mes su jais daugiau neturime ryšių. Su buvusiais darbo kolegom? Su jais ryšiai irgi nutrūko. Tai buvo ir kalbos problemų. Rusų ir lietuvių kalbas, kurias išmokome — primiršome. Be to, praėjo per daug laiko. Neturime nieko bendro. Ką ir vienas kitam rašysime. Man sekasi gerai. Tau einasi gerai. Ne, viskas pasimetė.

Bet nuvykti, pažiūrėti, tai norėtume. Aplinka buvo nepasikartojanti. Laukai, miškai, ramūs kaimeliai, be to, Kuršių marios ir Neringa. Vistiek aš kartais ilgiuos . . . tėvynės . . .

Pastaruoju metu respublikoje padaugėjo teisės pažeidimų, kuriuos padaro nepilnamečiai.

P. Griškevičius

IGĖLĖ RUSAMS

Atsirado viena tema, kuri labai suartino Chicagos Draugą ir Vilniaus Tiesą. Tai "Neleist sovietams dalyvauti" komiteto veikla Los Angeles, kurios vienas iš aktyvistų yra lietuvis A. Mažeika. Draugas šią temą nagrinėjo visą mėnesį bene šešiuose vedamuosiuose. Tiesa irgi prie jos pakartotinai sugrįžo, jau neminint "Washington Post" dienraščio ir kitų leidinių.

Po to, kai gegužės 8-ąją rusai paskelbė, kad XXIII Olimpiadoje nedalyvaus, jų Nacionalinio olimpinio komiteto pirmininkas M. Gramov spaudos konferencijoje pareiškė:

Principingiausias, svarbiausias klausimas — dėl Tarybų Sąjungos sportininkų saugumo Los Angeles — taip ir liko neišspręstas. Dar daugiau, JAV saugumo tarnybos nusiuntė teroristinių, ekstremistinių organizacijų atstovų į olimpinį žaidynių organizacinį komitetą. Buvo parengti metodai, kaip pagrobti tarybinius žmones ir prikalbinti juos negrįžti į Tėvynę, daryti jiems poveikį specialiomis priemonėmis, taip pat ir psichotropiniais preparatais, ardančiais nervų sistemą.

Gramovas specialiai minėjo "Neleisti sovietams dalyvauti" koaliciją ir skundėsi ženkleliu su užrašu "Nužudyk rusą!" platinimu. Iš tokių kalbų atrodo, lyg jam kokioje KGB "ligoninėje" būtų kas uždavęs kokių preparatų, nes jis nebeskiria tikrovės nuo fantazijos, savo kruvinos smurto šalies diktatūros nuo Los Angeles pliuralizmo.

TOLIAU — DAR GRAŽIAU

Birželio 3-čiosios Tiesoje pasirodė dar ilgesnis J. Laukio straipsnis, pavadinimu "Kas ir kaip Los Angeles spendė spąstus". Ten jau detaliai išdirbama "Baltų lyga" ir koalicija "Neleisti sovietams dalyvauti", kurios angliškas "Ban the Soviets" pavadinimas nevykusiai pažodžiui išverstas į "Uždrausti tarybas".

Čia kliūna visiems: tėvui ir sūnui Kojeliams ir Mažeikai, V. Šakaliui, S. Kudirkai ir jo šeimai bei Paegliams, kurie pastarąjį globojo. Atsiima čia ir J. Jurašas, kuris apie koaliciją kalbėjęs per "Laisvės" radijo laidą. Šis straipsnis, kuris turi ir antrą orveliška skambančią antraštę "Faktai stipresni už melą", baigiamas:

Provokatoriai ruošė ir socialistines šalis šmeiziančius lapelius, kitokią literatūrą, žadėjo pagrobti sportininkus ir priversti juos išduoti Tėvynę, grasino fiziniu susidorojimu, teroristiniais veiksmais.

Lyg tai imperija, kuri išžudė ir nukankino Sibiro taigose dešimtis milijonų savo piliečių, būtų galima "apšmeizti" arba "išduoti".

SESIJOS ANT SESIJŲ

Tuo tarpu gegužės pabaigoje

Jau dvidešimt metų, kai kiekvienais metais "Poezijos pavasario" dalyviai savo poeziją skaito Lietuvos žmonėms. Nuotraukoje — Poetai renkasi Vilniaus universiteto Sarbievijaus kiemelyje.

A. Sabaliausko nuotr.

Vilniuje vyko pusmetiniai komunistiniai atlydiniai — posėdžiavo Lietuvos kompartijos Centro komiteto plenumas ir tuoj po to — Aukščiausioji taryba. Dienotvarkėje, kaip paprastai, buvo Maskvos "ukazų" vykdymas, nes balandžio mėnesį Rusijos sostinėje posėdžiavo tokie pat TSRS organai.

Sesijas dominavo du klausimai: visų lygių tarybų veiklos pagyvinimas ir mokyklos reformos vykdymas. Kaip jau buvo šiame puslapyje anksčiau rašyta, nuo šių mokslo metų pradžios iki 1990-ųjų etapais bus bandoma mokyklą priartinti prie darbovietės ir jau mokyklos suole jaunus žmones supažindinti su savo būsima profesija. Vaikai pradės mokytis ne nuo septynerių metų, kaip dabar, bet nuo šešerių. Taigi, Lietuvoje lietuviškose ir lenkiškose mokyklose pradinis ir vidurinis mokslas truks 12 metų, vietoje dabartinių 11-os.

Vien tik pradinėms klasėms reikės beveik pustrėčio tūkstančio mokytojų daugiau. Bus plačiai išplėtos dabartinių profesinės technikos mokyklų tinklas, o jose bus išeinamas ir pilnas vidurinio mokslo kursas. Numatoma, jog 1990 m. jas lankys 19 tūkstančių arba 38% visų moksleivių.

— Kuo glaudžiau mes suartinsime mokyklą ir gamybą, — kartojo plenumo K. Černenkos žodžius Lietuvos Komunistų partijos Centro komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius, — tuo didesnį efektą duos reforma.

Jis piršo rusų kalbą, tvirtindamas, jog reikia "pasiiekti, kad kiekvienas moksleivis tobulai mokėtų ne tik gimtąją, bet ir rusų kalbą, kuri yra pagrindinė tarybinių žmonių tarpnacionalinio bendravimo priemonė."

Jau dabar Lietuvoje veikia 34 tarpmokykliniai gamybinio mokymo kombinatai, kuriuose ir mokomasi ir dirbama. Griškevičius taip pat atskleidė, kad Lietuvoje tik kas ketvirtas mokytojas yra partijos narys. Visiems švietimo darbuoto-

jams būsiai pakelti atlyginimai.

TARYBŲ PRO FORMA

Šalia visagalės partijos ten veikia ir taip vadinamos tarybos, kurios gali būti miesto, rajono arba net pati "Aukščiausioji taryba". Tos tarybos yra nominaliai renkamos. Vien Lietuvoje priskaitoma 28,760 tų tarybų deputatų. Kiekviena taryba sudaro savo vykdomąjį komitetą ir per šiuos komitetus (ir per KGB) partija valdo kraštą. Miestų vykdomųjų komitetų pirmininkai, tai lyg senovės burmistrai-merai, rajonų — lyg apskrities viršininkai, o Aukščiausios tarybos "vykdomasis komitetas" yra pats ministrų kabinetas.

Tenykėtė partija, kuri mėgsta išnaudoti žmones visokiais lenktyniavimais ir stachanovietiškais sąjūdžiais, matyt, mano kad reikia nesistengiant pasinaudoti tą kone 30 tūkstančių deputatų armiją.

Deputatai paprastai dirba savo profesijose, daugiausia "materialinės gamybos sferoje" ir už deputatavimą specialaus atlyginimo negauna. Griškevičius ragino deputatus — vėl Černenkos žodžiais: "Rūpintis, net, jeigu norite, nerimauti dėl valstybinio plano . . . kiekvieną minutę" atrodo, nežūrint kur bebūtumėt ir ką bedarytumėt . . .). Jis skundėsi, kad būna per maža "deputatų paklausimų", atseit interpelacijų, vykdomosioms taryboms, kas padėtų kontroliuoti ir pagyvinti veiklą ir kontrolę. Tarybos turėtų ypatingai rūpintis gyvenamųjų namų statyba, vartojamų prekių gamyba ir prekyba, buitiniu aptarnavimu ir gyvenviečių tvarkymu, neduplikuojant partijos komitetų darbo.

RŪPINASI IR LIETUVIŲ KALBA

Nuo 1976 m. Lietuvoje veikė Lietuvių kalbos komisija, kurios veikla buvo lyg ir apmirusi, kai ji negalėjo susitarti dėl lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos pasiūlymų, kurie buvo padaryti to pat vardo leidinyje. Dabar komisija vėl atgaivinta. Į ją įeina žymieji Lietuvos

kalbininkai ir vienas kitas partijos aparatėikas. Komisijos pirmininkas yra prof. dr. J. Palionis.

Komisija numato greitai spręsti labai aktualią problemą ir užsienio lietuviams, būtent nelietuviškų tikrinių vardų transkripciją. Neseniai savo posėdyje komisija nutarė, kad žymių žmonių vardais pavadintų įstaigų, organizacijų ir įmonių pavadinimuose netinka vartoti žodį "Vardas". Taigi, "S. Nėries mokykla", ne "S. Nėries vardo mokykla" . . . Taip pat nutarta visų mokslo sričių laipsniuose naudoti žodį "mokslas", taigi "filologijos mokslų daktaras" (arba "kandidatas"), "architektūros mokslų daktaras" ir pan. Iš to seka, kad ir "medicinos mokslų daktaras". Be to, komisija nusprendė, kad teisinga VIII a. pirmojo lietuvių kalbos žodyno autoriaus, profesoriaus, jėzuitų kunigo pavardė yra Sirvydas. Beje, 1962 m. Bostono Lietuvių enciklopedijos 27-asis tomas ją taip ir rašo. Pats Sirvydas pasirašinėdavo "Sirwid".

Komisija taip pat norinti suderinti prieštarą kalbos rekomendacijas, kurių esama 1972 m. išleistame "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne", 1976 m. išleistuose "Kalbos praktikos patarimuose" ir kitur.

ALIO, KAS ČIA KALBA?

Lietuvoje jau yra maždaug pusė milijono telefono abonentų, ir jų skaičius vis tebeauga. Palyginimui — Amerikoje yra maždaug 200 milijonų telefono abonentų, taigi, proporcingai imant, kokius keturis kartus daugiau.

Ketvirtadalis Lietuvos telefonų yra Vilniuje. Ten šiuo metu automatizuojama informacijos tarnyba, kurios numeris "09". Gavus užklausimą, telefonistė surenka pavardę ir adresą, ir ekrane pasirodo ieškomas numeris, kurį kompiuteris bematant suranda. To paties kompiuterio pagalba bus spausdinamos telefonų abonentų knygų. Elektroninės skaičiavimo mašinos atmintyje esantys duomenys bus perkeltami į perforuotą juostą, o iš pastarosios — į fotorinkimo mašiną spaustuvėje.

Utenoje, kur nuo 1970 metų telefonų padaugėjo 10 kartų, pradėjo veikti nauja tarp miestinė telefonų stotis. Jos pagalba galima tiesiogiai susisiekti ne tik su kitais Lietuvos, bet ir su Rusijos miestais. Net ir į didesnius ūkius dabar sumontuojamos automatinės telefonų stotys. Pavyzdžiui, neseniai tokia stotis buvo sumontuota Jonaičių tarybiniame ūkyje, Šilutės rajone. Oro linijas keičia požeminiai kabeliai.

Telefono įvedimas Lietuvoje kainuoja 100 rublių, o ir palaukti reikia taip, kaip ir perkant automobilį. Mėnesinis mokestis palyginti nedidelis.

• • •

Šįmetinio "Poezijos pavasario" laureatu tapo A. Bernotas, kuris pernai išleido vėliausią savo eilių rinkinį "Nusigręžusi žvaigždė". Per "Poezijos pavasarį" poetai Lietuvoje keliauja iš miesto į miestą, skaitydami savo eilėraščius.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

City of Cleveland

GEORGE V. VOINOVICH, MAYOR

Proclamation

WELCOMING AND ACCLAIMING
THE SEVENTH LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL

It is with my most cherished sentiments for Cleveland's Lithuanian-American community combined with my profound appreciation for its centuries-old art, music, dance and folklore that I publicly and enthusiastically welcome and acclaim the Seventh Free World Lithuanian Folk Dance Festival to be held in Greater Cleveland on July 1, 1984.

The festival will bring to our metropolitan community more than 2,000 dancers from the United States, Canada, Argentina, Brazil and West Germany. Accompanying them will be a 59-member orchestra with rare and treasured folk instruments and a 250-member choir.

Their performance will evoke a flood of memories for all those who proudly lay claim to a noble heritage of a nation which was one of the most influential powers in Eastern Europe from the 14th through the 16th centuries. Many will see in the music and dances a spectacular display which traces its roots, according to no less a source than the Encyclopaedia Britannica, to a language and culture which stand among the oldest in Europe.

For others, it will recall nostalgic feelings of the festive dances and singing festivals held in Lithuanian villages and towns every summer culminating, every five years, in national festivals in which as many as 40,000 compete, according to the renowned Britannica.

All will see in it, I am confident, the great reverence the Lithuanians have historically held for literature, music, the theater, dance and other elements of the fine arts which distinguish them as a people who value the most edifying things in life.

NOW, THEREFORE, I, George V. Voinovich, mayor of the City of Cleveland, do hereby applaud and acclaim Dr. Antanas Butkus and all the members of the Seventh Lithuanian Folk Dance Festival Committee. They are bringing to metropolitan Cleveland a splendid performance which will be distinguished for its artistic, historic, cultural and social significance.

IN WITNESS WHEREOF, I have set my hand and caused the Corporate Seal of the City of Cleveland to be affixed on this 12th Day of June of the Year 1984.

MAYOR

Newyorkietis dramos aktorius V. Žukauskas su LB Kult. tarybos pirm. I. Bublione ir J. Brizgys, kai Žukauskas gastroliavo Clevelande.

Vlado Bacevičiaus nuotr.

Kazys Karuža, iš Los Angeles, Cal., viešėjo pas Elena ir Juozą Andriušius, Woodhavene. Jis lankėsi St. Petersburg, Floridoje — Juno Beach, Washington, D. C. New Yorke viešėjo porą savaitių. Išvyksta į Clevelandą, Chicagą, kur spausdinamas jo mirusio brolio, poeto Petro Karužos raštų tomas.

Poetas Petras Karuža mirė prieš 50 metų. Kazys Karuža kruopščiai surinko brolio eilėraščius, noveles, straipsnius ir sudarė didžiulį tomą. Sutelkė ir iliustracijų.

Kazys Karuža yra parašęs prisiminimų porą tomų. Jis buvo Naujosios Romuvos, kultūros žurnalo Kaune administratorius, o žurnala redagavo neseniai miręs Juozas Keliuotis.

LB Krašto valdyba, posėdžiavusi geg. 19-20 d. Clevelande. Iš k. į d.: I. Bublione, pirm. dr. A. Butkus, N. Maželienė, D. Valentinaite. Stovi A. Bielskus, J. Kavaliūnas, dr. H. Brazaitis ir K. Žiedomis.

VI. Bacevičiaus nuotr.

Lemonto [prie Chicagos] apylinkės tautinių šokių grupės "Spindulio" šokėjai. Ši grupė dalyvaus VII Liet. Tautinių šokių šventėje Clevelande liepos 1 d.

Z. Degučio nuotr.

ŽEMĖS ŪKIO DEP-TAS ĮVERTINO LIETUVIŲ

Dr. Alfonsui Stankaičiui, federalinės maisto sveikatingumo priežiūros N. Anglijos administratoriui įteiktas birželio 12 d. Washington, D. C. Ž. ūkio departamento įstaigoje "Superior Service" žymuo, įvertinantis jo veiksmingą pareigų vykdymą 1983 metais.

Departamento įvertinime nurodyta, kad pernai rudenį, per tris mėnesius dr. Stankaitis ištyrė ir pertvarkė Vermont valstijos maisto sveikatingumo tarnybą, pakeldamas jos tarnautojų veiksmingumą ir sugrąžindamas visuomenės pasitikėjimą. Jo rekomendacijas priėmė ir įvykdė Vermont valstijos žemės ūkio komisijonierius.

Dr. Alfonsas Stankaitis gyvena Hartford, Conn. ir reiškiasi taip pat lietuvių visuomeniniame gyvenime. Kelinti metai vadovauja ALKos direktoriui. Jam teko sulėtinti darbo ir veiklos apimtį dėl prieš keturis mėnesius ištikusio širdies priepuolio.

Žinys, JAV Lietuvių Bendruomenės, Colorado apylinkės biuletenis, informuoja apie LB bendruomenės veiklą Colorado valstijoje. Administruoja Caroline Zaweckis, Golden, Colo.

Dr. Vaidutis Vaitkevičius, ["Dr. V."] vėžio ligų specialistas, skaito paskaitą Detroito lietuviams birželio 10 d.

Jono Urbono nuotr.

Clevelande šv. Kazimiero liuanistinę mokyklą baigę mokiniai — abiturientai ir klasės auklėtojai. Iš k. sėdi: J. Kazėnas, R. Šilgalienė, A. Kazlauskas, A. Balašaitienė, mok. vedėjas J. Vyšniomis, V. Kavaliūnas ir O. Žilinskienė. Stovi abiturientai: S. Baniomis, D. Barzdukas, P. Kampė, T. Bubllys, L. Vyšniomytė, M. Marcinkevičiūtė, D. Mataitė, A. Apanavičiūtė.

VI. Bacevičiaus nuotr.

LIETUVIAI CHICAGOJE

N. Paltinienės koncertas Chicagoje

Sol. Nelė Paltinienė turi kažkokią magišką galią publikai pritraukti. Praėjusiais metais jai čia užteko publikos dviem koncertams, o šiemet buvo numatytas tik vienas, bet jis buvo žiūrovų perpildytas — reikėjo pristatyti apie pusšimtį pridėtinių kėdžių.

Žinant, jog Chicagoje lietuvių publika yra persotinta visokiais renginiais, kurių čia savaitgaliais pasitaiko po 2-3, galima suprasti, jog Paltinienė turi kažką, ko negali pasiūlyti kiti mūsų programų atlikėjai, nes dažni jų pasiklausyti ar pasižiūrėti ateina tik per pusę mažiau.

Atrodo, jog mūsų publika yra pasiūgusi lengvojo žanro dainų. Mūsiškės ar mūsiškiai solistai dažnai metasi į operinio tipo dainas. Tokio pobūdžio repertuaras klausytojo ausiai "sunkus", ypatingai, kuomet atlikėjai ima ir dažnai suklumpa.

To negalima pasakyti apie Paltinienę, kuri savo srityje yra nepakeičiama. Ji ne tik gali dainuoti, ne tik savo dainas moka publikai perduoti, bet yra nuoširdi, jausminga. Ji tuoj pat moka su publika užmegzti kontaktą, sugeba "nulipti" į klausytojų tarpą ne tik dvasieniai, bet ir fiziniai (ne kartą dainuodama ji pavaiškėjo po publikos eiles). O tai labai svarbu, kuomet gali pamatyti atlikėją iš arti, pajusti jos šilumą, jausmingumą.

Ši kartą jos partneris — vyras Arvydas Paltinas neturėjo daug darbo. Jis tik spaudinėjo aparatą, paleisdamas bei sustabdydamas muziką, kurią įgrojo specialiais vargonėliais Vokietijoje (dalis dainų, atrodo, buvo palydimos fonogramomis iš Lietuvos). Praėjusiais metais kai kurias dainas Paltinas

pritarė vargonėliais "gyva" muzika.

Gegužės 27 d. Chicagoje įvykusiam koncerte Paltinienė atliko naujais kūriniais atmieštą programą. Daugumos dainų Chicagoje dar nebuvome girdėję, nors savo stiliumi, autoriais bei pobūdžiu buvo panašios į girdėtąsias. Lietuvių kompozitorių dainų čia buvo mažai. Jų tarpe tik Telksnio, Gorbulskio kūriniai. Šiaip jau dainuojamos kitataučių sukurtos dainos, nors atliekamos lietuviškai. Vieną kūrinį ji dainavo vokiškai — dabar jos gyvenamojo krašto kalba.

Koncertą pradėjo ir pravedė rengėjų — Margučio radijo programos vadovas P. Petrutis. Jis papasakojo ir porą linksmesnių istorijų. Šiaip jis — nors ir be didesnio pasiruošimo, publikos, atrodo, buvo supras tas ir pamėgtas.

Chicagoje Paltinienės koncertas jau buvo dešimtas dviejų į S. Ameriką atvykimų laikotarpyje. Pranešus, jog ir kitais metais yra vilčių Paltinus vėl susilaukti S. Amerikoje, pasigirdo didelis publikos pritarimas. Bendrai, plojimų čia būta daug, ir publika į solistės raginimus ploti reagavo, kuomet ji pati šokdavo ir pan.

Sekančiais metais būtų gera, kad ir muz. Paltinui būtų sudaryta galimybė daugiau pasireikšti. Jis yra ne tik muzikas, bet ir pasižymėjęs orkestro vadovas. Jam bent Chicagoje būtų galima surinkti nors ir nedidelį orkestrėlį, kuri jį galėtų diriguoti solistės Paltinienės dainų palydai.

Kuomet Chicagoje prieš porą metų viešėjo komp. Jurgis Gaižauskas, tai čia skubomis buvo sudaryta kaimo kapela, kuri per pasirodymą Lietuvos Vyčių salėje tikrai gražiai nuskambėjo. Pramo ginės muzikos orkestrėlį dar lengviau surinkti, o tas ir finansiškai apsimokėtų, nes tuomet jau tikrai vėl prisireiktų bent dviejų Paltinų koncertų Chicagoje.

Tad, džiaugdamiesi geru Paltinų pasirodymu Chicagoje, laukiame jų atvykimo kitais metais, jau su čia sudaryto orkestro palyda. [eš.]

Prof. dr. Jolita Kisieliūtė-Narutienė, University of Illinois Chicagoje pranešimu, nuo rugsėjo mėnesio dėstys Biznio administracijos fakultete marketing. Ji yra gavusi daktarą Northwestern universitete, kai 1982 m. gavo pirmąją premiją iš Amerikos Marketing sąjungos už savo disertaciją. Šiuo metu ji profesoriauja Michigan universitete Ann Arbor. Su vyru dr. Vytautu Naručiu gyvena Lisle, Ill.

Lituanistikos katedrai įsisteigiant Illinois universitete Chicagoje, norintiems studijuoti lituanistiką laikas registruotis. Galės siekti magistro ir daktarato laipsnių. Informacijai kreiptis: Slavic Department, University of Illinois at Chicago, Box 4348, Chicago, Ill. 60680. Tel. 996-4412.

Svečiai iš Vokietijos — sol. Nelė Paltinienė ir jos vyras Arvydas susitinka su Chicagoje lietuviams po koncerto. Iš dešinės: sol. Iz. Motekaitienė, sol. A. Brazis, Paltinai, Ed. Šulaitis, dr. F. V. Kaunas, ir kt.

Z. Degučio nuotr.

Jurgis Blekaitis Chicagoje Jaunimo centro kavinėje Poezijos dienų programoje kalba apie poetą A. Nyką-Nyliūną. Jis padėklamavo ir poeto eilėraščių.

Z. Degučio nuotr.

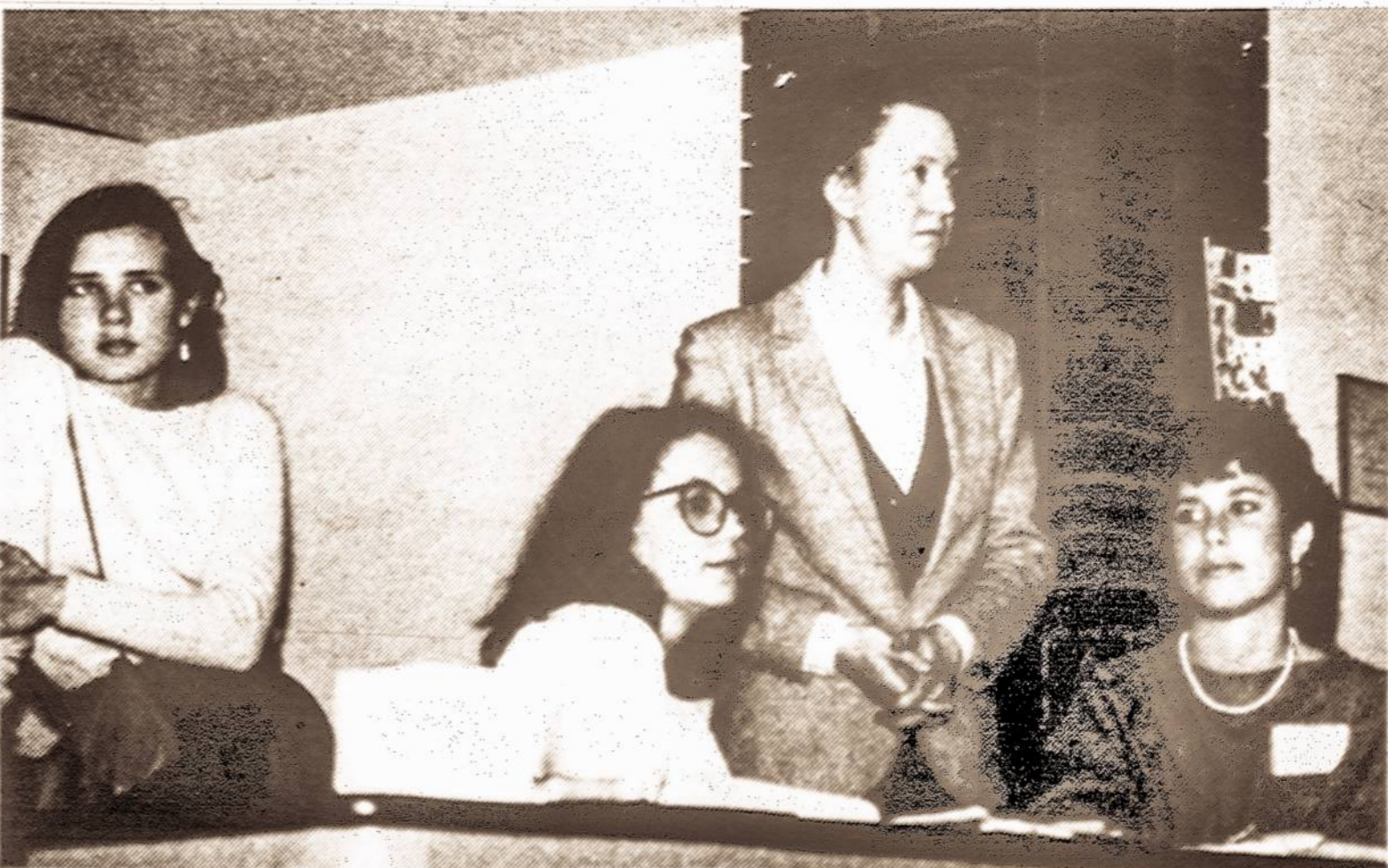

Amerikiečių tarpe jau spėjusi pagarsėti aktorė **Ingrida Blekytė** ir komp. **Darius Lapinskas**, atlikę dalį programos Poezijos dienų renginyje Chicagoje Jaunimo Centro kavinėje.

Z. Degučio nuotr.

Prof. dr. Algirdas J. Greimas, dirbęs mokslinį darbą Paryžiuje, dalyvavo Baltistikos konferencijoje Montrealyje, Kanadoje, trumpam laikui aplankė Chicago. Buvo apsišokusęs pas Birutę ir Karolį Drungus. Išvyko į Siciliją skaityti paskaitų mokslininkų suvažiavime.

Stud. Algirdas J. Šilas vasaros darbams priimtas į Jungtinių Pabaltiečių Komitetą Washingtone kaip Amerikos Lietuvių Tarybos skirtas internas. Jis Illinois universitete studijuoja politinius mokslus, sociologiją, yra gavęs administracijos magistrą, domisi visuomenine veikla, bendradarbiauja lietuvių spaudoje.

Vaidas iš Vasario 16 gimnazijos buvusių mokinių susitikimo Chicagoje Jaunimo centre. Iš k. į d.: N. Žikiūtė, L. Šulaitytė, S. Zalatorūtė, Daina Fernandez.

Z. Degučio nuotr.

Sol. Nelė ir Arvydas Paltinai po savo koncerto gegužės 27 d. Chicagoje Jaunimo centre.

Z. Degučio nuotr.

LIETUVIAI REPUBLIKONAI BALTUOSIUOSE RŪMUOSE

Gegužės 17-20 dienomis, naujame J. W. Marriott viešbutyje, Baltųjų Rūmų pašonėje vyko tautinių grupių republikonų tarybos metinis suvažiavimas. Jame dalyvavo daug ir lietuvių.

Gegužės 17 d. vakare įvyko susipažinimas, gi valdybos nariai Amerikos republikonų pirmininko Frank Fahrenkopf buvo pakviesti į priėmimą Arlington, Virginia. Čia pabendraavo su republikonų centrinio komiteto nariais iš įvairių valstijų ir pareiškė savo pageidavimus.

Priėmime dalyvavo Anatolijus Milūnas, Jonas Talandis su žmona, Dalia Bobelienė ir Elena Jurgėlaitė. Lietuviams buvo ypač malonu susitikti su Illinois republikonų partijos pirmininku Don Adams (Adomaičiu), kuris su lietuviams palaiko glaudžius ryšius.

Gegužės 18-19 dienomis vyko pagrindiniai posėdžiai, spaudos konferencija, tautybių festivalis, tautodailės parodėlė ir įvairių grupių susirinkimai su E. J. Derwinskiu.

Geg. 18 d. Vakare Capitol Hill klubo šimtininkai buvo "Century Club" priėmimo. Lietuviams gražiai atstovavo pati didžiausia tautybių grupė. Svečių tarpe dalyvavo ir buvęs kongresmanas, šiuo metu aukštas valstybės departamento pareigūnas Edward J. Derwinski, Amerikos Balso direktorius Kenneth Tomlinson, buvęs gubernatorius John Volpe ir kiti.

Geg. 19 d. priešpiečiai skirti moterims pagerbti. Prie garbės stalo sėdėjo tik tautinių grupių republikonės veikėjos ir pagrindinė kalbėtoja Peace Corp direktorė Lore Ruppe. Ruppe visų dėmesį patraukė idomia ir labai gyva kalba.

Šeštadienio vakare buvo vadinaamas "Laisvės" banketas, kurio metu buvo atkreiptas dėmesys į Laisvės statulą, šiuo metu restauruomą New Yorke "Laisvės" saloje. Ta proga specialūs atžymėjimai buvo įteikti Prancūzijos Ambasados atstovui, primenant, jog tai buvo Prancūzijos dovana Amerikai. Kitas atžymėjimas įteiktas Laisvės

statulai atnaujinti komisijos nariui Armen Avedizien. Vėliau banketo metu buvo atžymėta eilė tautinių grupių republikonų darbuotojų ir organizacijų. Veikliausia valstijos organizacija pripažinta Kalifornijos Tautinių Grupių Republikonų Taryba, kurioje energingai dirba ir eilė lietuvių. Priimti atžymėjimui Kalifornijos pirmininkas pakvietė savo delegaciją, kurioje taip pat buvo Liucija Mažeikienė ir Angelė Nelsienė.

Sekančios dienos valdybos posėdyje tarybos pirmininkas Mike Sotirhos pareiškė, jog lietuvių Republikonų Federacija yra pati veikliausia ir efektyviausia grupė!

Sekmadienio popietėje delegatai rinkosi prie Baltųjų Rūmų. Greit patikrintas sąrašas. Kai perėjo per patikrinimo vartelius, svečiai pasklido po visą Baltųjų Rūmų aukštą, atidarytą tautinių grupių atstovams. Vienam gale, Rytų kambaryje, buvo paruoštas ilgas vaišių stalas su užkandžiais ir gėrimais. Toks pat stalas buvo ir kitame aukšto gale — valstybės valgoma jame. Svečių buvo virš trijų šimtų. Jie vaišinosi, vaikštinėjo ir apžiūrino Baltųjų Rūmų prašmatnybes.

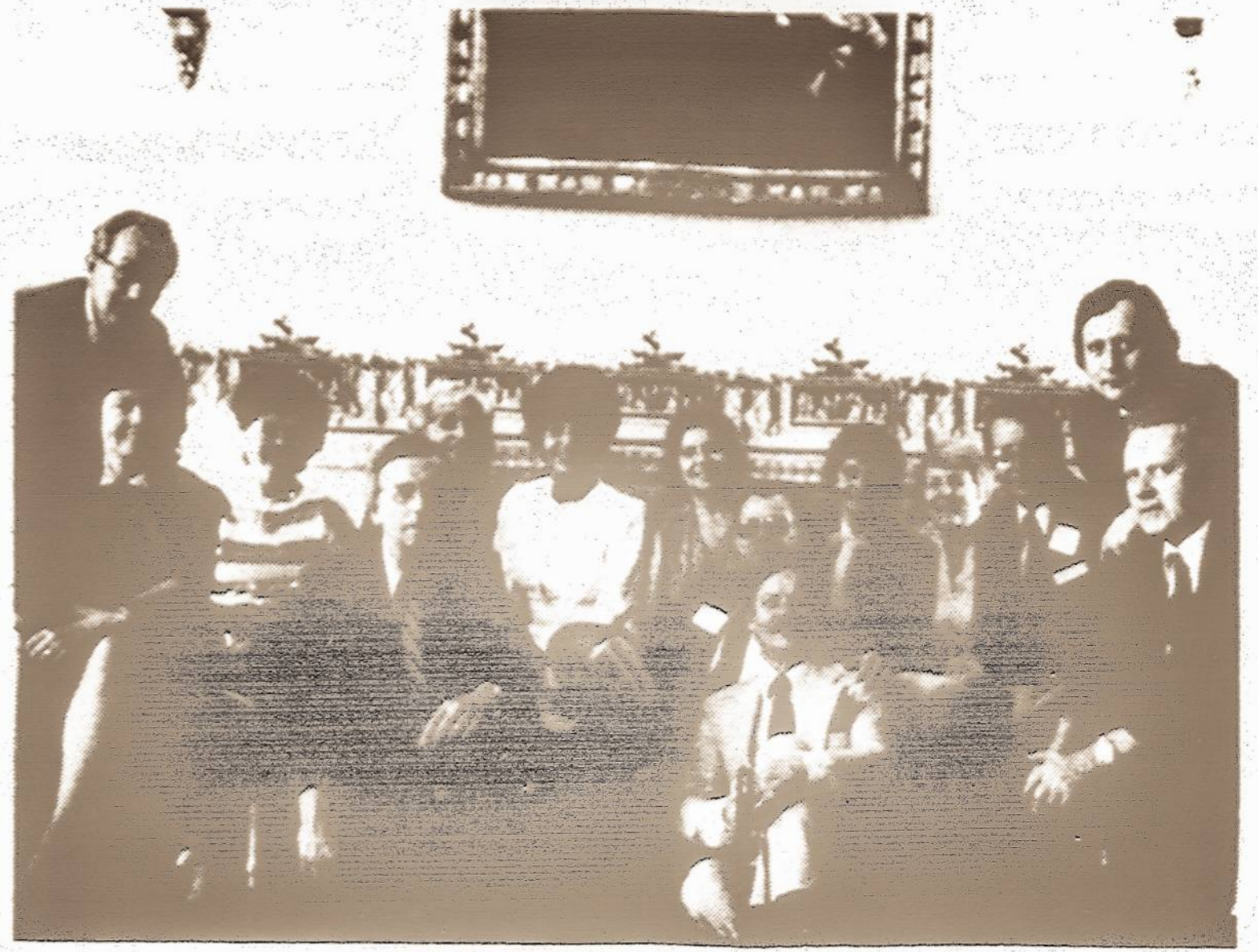
Su pačiu prezidentu Reagan

Apie penktą valandą helikopteriu iš Camp David atskrido ir prezidentas R. Reagan ir žmonos lydimas atvyko į Rytų kambarį, kur dalyvių buvo nuoširdžiai sutiktas.

Prezidentas kalbėjo apie imigrantus, vertinančius darbą, atsivežtas jų tradicijas, moralę, troškimą laisvės ne tik sau, bet ir kitiems. Tai vertybės, kurias kai kurie žmonės yra primirę ir šiame krašte. Prisiminė ir Pabaltijo valstybes, taip pat Afganistaną, o kai paminėjo Granados išlaisvinimą, kilo triukšmingos ovacijos, kurios nenorėjo nutilti. Tiek prezidentas, tiek jo žmona tą svečių entuziazmą priėmė su didele šypsena.

Išeidamas prezidentas su žmona atsisveikino su kiekvienu.

Prezidentui išvykus, svečiai dar ilgai vaišinosi, dalinosi išpūdžiais ar fotografavosi.

Lietuviai republikonai po susitikimo su prezidentu Reagan ir ponia Baltuose Rūmuose gegužės 20 d. Iš k. į d.: dr. M. Pakštys, D. Remienė, Pakštienė, Eug. Žiurys, G. Talandienė, Ang. Nelsienė, L. Mažeikienė, J. Urbonas, J. Talandis, Marg. Samatienė, dr. Ald. Valienė, dr. Genys, R. Kudukis ir A. Mikūnas.

Jono Urbono nuotr.

Su Kojeliu, Bruzgiu ir kitais

Suvažiavimo metu įvyko ir lietuvių republikonų tautinės federacijos susirinkimas. Padaryti pranešimai, pasitarta ateities veiklos reikalais ir išklausa Baltųjų Rūmų pareigūno Lino Kojelio pranešimo. Prie kitų prezidento pareigūnų dar turėjo progą susitikti su Jack Burgess (Bruzgys), buvusiu prezidento Reagan asistentu. Rinkiminyje veikloje jis vadovaus visom specialiom grupėm. Tai didelė pozicija, kurią praėjusiuose rinkimuose turėjo dabartinė transportacijos sekretorė ponia Elizabeth Dole. Reikia sveikinti lietuvių kilmės asmenį, pasiekusį tokių aukštumų.

Suvažiavime dar dalyvavo Jonas Urbonas, dr. Jonas Genys su žmona. Mikas Pakštys su žmona, Eugenijus Žiurys, Margarita Samatienė, Dalia Remienė ir kiti.

Paminėtina, kad prieš priėmimą Baltuosiuose Rūmuose lietuvių delegatai buvo nuvykę į Lietuvos atstovybę pasveikinti dr. Stasį Bačkį ir jo žmoną. Lietuvių republikonų federacijos vardu dr. Stasys Bačkis buvo pasveikintas naujose pareigose kaip Lietuvos Diplomatiijos Šešas ir jam sugiedota ilgiausių metų. Svečiai buvo nuoširdžiai priimti ir pavaišinti. Visiems buvo įdomu apžiūrėti naujai atremontuotus Lietuvos atstovybės rūmus.

Dalyviai skirstėsi patenkinti, jog priėmimas buvo gerai suorganizuotas. Didelis nuopelnas priklauso Tautinių grupių republikonų tarybos vykdančiajai sekretorei Daliai Remys, kuri nešė šio suvažiavimo organizavimo našta.

Lietuviai republikonai lanko Lietuvos atstovybę Washington, D. C. Iš k. į d.: A. Mikūnas — Lietuvių republikonų tautinės federacijos pirm., J. Talandis, L. Mažeikienė, Lietuvos Diplomatiijos šešas dr. Stasys Bačkis, M. Samatienė, Ang. Nelsienė, Gr. Talandienė, Eug. Žiurys ir dr. Ald. Valienė. Jono Urbono nuotr.

Sparčiai auganti 25 milijonų kapitalo

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Su skyriais New Yorke, St. Petersburge ir Čikagoje yra geriausia ir patogiausia bankinė įstaiga visiems lietuviams, nes savo taupytojams moka aukščiausius procentus.

- KASA už paprastas taupymo sąskaitas moka **9%**
[Effective annual yield 9.48%]
- Už IRA pensijos indėlius KASA šiuo metu moka **11%**
[Effective annual yield 11.5%]
- Už kitus sertifikatus KASA moka nuo 10% iki 11%
[Annual yield nuo 10.4% iki 11.5%]
- Visiems taupytojams KASA lengvomis sąlygomis suteikia visų rūšių paskolas ir mortgicijus.

— Kiekvieno asmens indėliai KASOJE valdžios apdrausti iki 100,000 dol. —

KASOS įstaiga New Yorke veikia savaitės dienomis nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro, o pentkadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. vakaro.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: [212] 441-6799

THE ENGLISH VIENYBĖ

Comet Discovered

Lithuanians Hunt and Discover Comets

Left: Standing at Vilnius Observatory are Lithuanian comet hunter K. Cernis (right) and J. Petrauskas. Together they discovered Comet 1980k, while Cernis alone found 1983l. Right: Cernis with the 48-cm (19-inch) f/4.8 Newtonian at Maidanak Mountain. He comet-hunts both with the telescope (at 65x) and with 20 x 110 binoculars. Between his discoveries in 1980 and last year he spent 297 hours searching, 31 with the reflector.

LAST YEAR set a record for comets. As in the past, when a comet is discovered or recovered it receives a consecutive letter designation following the year of observation. For example, the first comet seen in 1984 becomes 1984a, the second 1984b, and so on. Last year was the first time the designations reached the letter w. The previous high was in 1980 when they went as far as u.

However, 1983 enters the books with an asterisk. The year began with 1983a, which at one point was thought to be a recovered comet, but it now appears to have been an unfortunate set of photographic plate defects. The supposed comet received a letter designation before being independently confirmed. Although there was no comet, to avoid confusion later the designation was not reassigned, so 1983a remains as a nonexistent object.

Even so, with 22 real comets either discovered or recovered last year, 1983 still holds the record. (In 1980 there was also a nonexistent object, so only 20 comets were real and not the 21 implied by the u designation.) Of those last year, three were visual discoveries by amateurs. The other 19 were found by professional astronomers using either large photographic telescopes or IRAS, the Earth-orbiting Infrared Astronomical Satellite.

No less than 28 comets were visible during 1983, including four periodic ones recovered in 1982 but seen at their best last year. Also visible was periodic Comet Halley, which was recovered in 1982, and periodic Comet Schwassmann-Wachmann 1, which can be viewed almost every year.

Just a few, however, were bright enough to be visible in amateur telescopes. Comet IRAS-Araki-Alcock was the only one easily seen without optical aid, and, shortly after it, Comet 1983e was glimpsed by several naked-eye observers. The only other one to show much promise was 1983l. It was 9th magnitude shortly after its discovery last July by K. Cernis, but the comet faded rather abruptly in late October.

The table here lists the comets of 1983 in the order they were first sighted. A P/ attached to the name indicates that the comet is periodic. Each entry includes the object's discovery magnitude, its maximum brightness (if it occurred last year), and whether it is new (N) or recovered (R).

Periodic Comet Encke. Following its March 27th perihelion, this object will move out of the morning twilight in April. Because it will then be southwest of the Sun in Aquarius, it will be visible only to

observers in the Southern Hemisphere. It will be moving away from both the Sun and Earth and thus growing fainter as the days pass. Encke will probably be lost to amateur telescopes by early May.

Periodic Comet Crommelin, 1983n. This visitor will also be retreating from the Earth and Sun. As April opens it will probably be near the visual limit of even the largest amateur telescopes. It will be crossing Lepus and better placed for observers south of the equator.

JOHN E. BORTLE
W. R. Brooks Observatory
R.R. 1, Box 198, Gold Rd.
Stormville, N. Y. 12582

THE COMETS OF 1983

Comet	Mag. dis.	Type	max.
1983a	Johnston-Candy (nonexistent)		
1983b	P/Pons-Winnecke	19	12 R
1983c	P/Bowell-Skiff	16	16 N
1983d	IRAS-Araki-Alcock	7	2 N
1983e	Sugano-Saigusa-Fujikowa	7	6 N
1983f	IRAS	17	15 N
1983g	P/DuToit-Neujmin-Delporte	19	? R
1983h	P/Johnson	19	17 R
1983i	P/Russell 3	16	13 N
1983j	P/IRAS	15	11 N
1983k	IRAS	17	17 N
1983l	Cernis	12	9 N
1983m	P/Wolf	20	— R
1983n	P/Crommelin	20	— R
1983o	IRAS	16	16 N
1983p	Shoemaker	12	12 N
1983q	P/Arend	20	— R
1983r	P/Harrington-Abell	20	— R
1983s	P/Wild 2	20	— R
1983t	P/Kowal-Vavrova	16	16 N
1983u	P/Taylor	20	15 R
1983v	P/Hartley-IRAS	19	— N
1983w	P/Clark	19	— R

Reprinted from "Sky & Telescope", April 1984 issue

Help Wanted

Earn \$400 to \$800 a week, work 2-3 hours daily processing mail from home. No experience necessary! No obligation! Send stamped envelope to: Melko, 4012 W. Cullom, Chicago, IL. 60641.

President Harry S. Truman Remembered on P. P. Dargis Radio Program In Pittsburgh, Pa.

The American-Lithuanians will never forget President Harry S. Truman, whose 100th birthday was commemorated on May 6th, 1984.

Paul P. Dargis, director of this Lithuanian Radio Program, remembers his participation in audiences with President Truman in the White House with the American Lithuanian Council delegations in 1948 and 1952, when President Truman promised and sent a telegram to the Military General Headquarters in Europe stopping the Russians from taking the Baltic

States people — Estonians, Latvians and Lithuanians from Displaced Peoples camps and sending them to Siberia.

It was through President Truman's efforts that Congress gave preference to the Baltic State people to come to the United States.

Over 30,000 of our brothers and sisters are now living in this wonderful country of ours.

Paul says: He will never forget this great man who did so much for the Lithuanians.

1984 TOURS TO LITHUANIA

10-18 Day Tours Including 11 Days in Lithuania

18 DAYS — LITHUANIA, RUSSIA & FINLAND

Tour #710B: July 10 — July 27 ..... \$1,999
Tour #814B: August 14 — August 31 ..... \$1,999

Itinerary: 11 days Lithuania, 2 Moscow, 2 Leningrad, 2 Helsinki
FINNAIR via JFK

17 DAYS — LITHUANIA, POLAND, LATVIA & GERMANY

Tour #918B: September 18 — October 4 ..... \$1,829
Itinerary: 6 days Vilnius, 4 Riga, 3 Warsaw, 1 Frankfurt
LUFTHANSA via JFK & Boston

12 DAYS — LITHUANIA, POLAND & GERMANY

* Tour #710: July 10 — July 21 ..... \$1,649
* Tour #807: August 7 — August 18 ..... \$1,649
Tour #918A: September 18 — September 29 ..... \$1,489

Itinerary: 6 days Vilnius, 3 Warsaw, 1 Frankfurt
LUFTHANSA via JFK & Boston

*OBERAMMERGAU & MUNICH (five day optional tour) - \$439.

12 DAYS — LITHUANIA, RUSSIA & FINLAND

Tour #710A: July 10 — July 21 ..... \$1,639
Tour #814A: August 14 — August 25 ..... \$1,639
Tour #904: September 4 — September 15 ..... \$1,639
Tour #101: October 1 — October 12 ..... \$1,289

Itinerary: 6 days Vilnius, 2 Moscow, 2 Leningrad, 1 Helsinki
FINNAIR via JFK

10 DAYS — LITHUANIA & FINLAND

Tour #917: September 17 — September 26 ..... \$1,259

Itinerary: 6 days Vilnius, 2 Helsinki
FINNAIR via JFK

For brochures and detailed information, please contact:

BALTIC TOURS
293 Auburn Street
Newton, MA 02166
(617) 965-8080 or
(617) 969-1190

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

LAISVĖS OLIMPIADA TORONTE

Liepos mėn. pradžioje įvyks taip vadinama "Laisvės Olimpiada," kurioje dalyvaus lietuvių, latvių, estų ir ukrainių sportininkai. Šis renginys bus pradėtas Laisvės Olimpiados festivaliu, įvyksiančiu liepos 2 d. vakare Ontario Place, Toronte.

Pačios pagrindinės žaidynės vyks liepos 4-7 d. d., Centennial Parko sportiniame komplekse, Etobico, Ont., Toronto priemiestyje.

Iškilmingas atidarymas ir dalyvių paradas vyks liepos 5 d. 6:00 val. vak. Centennial stadione. Futbolo (soccer) ir ledo ritulio varžybos bus liepos 4, 5, 6 ir 7 d. d., o krepšinio — Liepos 5, 6 ir 7 d. d., dienomis lengvosios atletikos ir lauko teniso — liepos 6 ir 7 dienomis.

Lietuvių dalyvavimui koordinuoti Toronte sudarytas 22 asmenų Laisvės olimpiados Lietuvių komitetas. Komitetui pirmininkauja ŠALFASS-gos atstovas Pranas Berneckas.

Lietuviams atstovaus įvairių sporto šakų rinktinės, sudarytos iš įvairių Š. Amerikos miestų žaidėjų, remiantis praėjusių žaidynių rezultatais. Tik futbole atstovaus viena Chicagos Lituanicos komanda. Ši komanda vykti į Torontą yra pasamdžiusi specialų autobusą.

FUTBOLAS CHICAGOJE

Lituanicos pirmoji vyrų komanda Metropolitan lygos aukštoje div. sužaidė 4 rungtynes, iš kurių 3 sukovojo lygiomis ir vienerias pralaimėjo.

Komandų lygis čia gana aukštas, lengvų pergalių negalima tikėtis. Kelios lygiomis sužaistas rungtynes buvo galima laimėti, jeigu lietuvius būtų lydėjusi didesnė laimė.

Liepos 21 d. savoje aikštėje Marquette Parke klubas ruošia tradicinį turnyrą — gegužinę, į kurią atvykstančiųjų laukia gausios publikos.

DAUG LIETUVIŲ TSRS KREPŠINIO RINKTINĖSE

Nemaža lietuvių pakviesta treniruotis į įvairias TSRS krepšinio rinktines.

Tallinne treniruojasi pagrindinė vyrų rinktinė. Ji ruošiasi išvykai į Italiją ir Vengriją. Jos sudėtyje — Kauno žalgiriečiai A. Sabonis, V.

Chomičius, R. Kurtinaitis bei Vilniaus "Statybos" krepšininkai A. Vainauskas ir S. Marčiulionis. Dar vienas TSRS rinktinės narys kaunietis S. Jovaiša dėl traumos liko namie.

TSRS jaunimo rinktinė, kurios sudėtyje yra ir kaunietis A. Visockas bei vilnietis R. Knyza, kurie šiuo metu treniruojasi Rygoje.

Šalies jaunių rinktinės, besitreneruojančios Suchumyje, gretose yra kauniečiai G. Sivickas, D. Dimavičius, vilnietis D. Vainauskas (A. Vainausko brolis) ir panevėžietis G. Markevičius.

Suchumyje treniruojasi ir TSRS moterų bei šalies merginų rinktinės. Pagrindinėje rinktinėje yra Vilniaus kibirkštietės V. Beselienė ir R. Šidlauskaitė, o merginų — kibirkštietė G. Griškaitė bei Kauno "Politechnikos" krepšininkės I. Reinikova ir D. Belickaitė. Beje, TSRS merginų rinktinė netrukus išvyksta į tarptautinį turnyrą Bulgarijoje.

TSRS rinktinės jaunės varžybos ruošiasi Maskvoje. Šios komandos sudėtyje yra klaipėditė Ž. Mončytė bei kaunietė D. Revuckaitė. * * *

Lietuviai V. Ivanauskas ir R. Bubliskis žaidė TSRS jaunių (iki 18 m.) rinktinėje, kuri laimėjo sidabro medalius Europos jaunių pirmenybėse. Maskvoje įvykusį finalinį susitikimą jie pralaimėjo Vengrijai 2-3. Normalus žaidimo laikas baigėsi be rezultatų. Rezultatų nedavė nė pratęsimas; tada buvo mušami baudiniai ir čia laimė nusišypojo vengrams. * * *

Keturi Kauno "Žalgirio" krepšininkai — V. Chomičius, S. Jovaiša, R. Kurtinaitis ir A. Sabonis — Tarybų Sąjungos rinktinės sudėtyje žaidė dideliame tarptautiniame turnyre Paryžiuje.

TSRS komanda Prancūzijos sostinėje nugalėjo visus varžovus. Dėl pirmosios vietos tarybiniai krepšininkai rungsis su Ispanijos rinktine ir ją įveikė rezultatu 119:92. * * *

Tamperėje finišavo Europos jaunimo bokso čempionatas. Vieną varžybų apdovanojimų pelnė kaunietis Gytis Juškevičius. Jis užėmė trečią vietą svorio kategorijoje iki 91 kg.

Vytautas Strolia diriguoja "Perkūno" choro sukurtuviame choro. Beveik koncerto išvakarėse muziką ištikusi nelaimė, sužeidusi koją, privertė diriguoti iš vežimėlio. Dešinėje — New Yorko LB pirm. A. Vakselis su žmona, dr. Kornelijus Bučmys. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Kun. Antanas Račkauskas, po savo kunigystės 50 metų iškilmingo minėjimo savaitei buvo išvykęs į kunigų rekolekcijas. Vėliau į Chicago, kur dalyvavo savo kurso draugo kun. Petro Patlabos jubiliejaus minėjime. Keliaudamas pasijautė negerai. Grįžęs dar labiau apsirgo, ir birželio 14 paguldytas Mother Cabrini ligoninėje Manhattane dr. Antano Snieskos priežiūroje.

Kun. Antanas Rubšys, Manhattan kolegijos profesorius, išvyko į Taus miestą, Mažąją Aziją. Lanko vietas, kur gyvena ir veikia šv. Paulius. Iš Izmir miesto į New Yorką grįžta liepos mėnesio viduryje.

Šv. Kazimiero mirties 500 metų jubiliejus New Yorke minimas rugsėjo 9. Tą dieną 2 v. popiet Šv. Patriko katedroje bus iškilmingos pamaldos, o vakare Kultūros Židinyje akademinė dalis. Paskaitą skaitys Vytautas Volertas.

Aleksandras Žemaitis, ilsėjęs Englewood, N. J. ligoninėje, kur buvo operuotas, grįžo namo ir sveiksta savo žmonos dr. Marijos Žemaitienės priežiūroje.

NAUJA AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS S-GOS VALDYBA

ALT S-gos Seime Cleveland, Ohio gegužės 27 d. Sąjungos pirmininku išrinktas dr. Leonas Kriaučeliūnas. Kiti valdybos nariai: Vida Kriaučeliūnaitė-Jonušienė, Vilija Kerelytė, Petras Bučas ir Viktoras Mastys.

Į Sąjungos revizijos komisiją išrinkti O. Daškevičienė, O. Kremeris ir A. Paškonis.

Sąjungos pirmininko adresas: Dr. L. Kriaučeliūnas, 12500 Pawnee Road, Palos Park, Ill. 60465. Tel (312) 448-2323.

Gegužės 26 d. Cleveland, Ohio Dirvos leidėjų Vilties draugijos narių susirinkime išrinkta 5 asmenų valdyba. Pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirmininkas dr. Danielius Degėsys, vykdančysis vicepirmininkas Jonas Jurkūnas, vicepirmininkai Kazimieras Pocius ir Aleksas Laikūnas, sekretorius Mečys Valiukėnas.

Į revizijos komisiją išrinkti: pirm. dr. Viktoras Stankus, nariai Stasys Astrauskas ir Anastazija Mackuvienė.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDĖJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrenginiai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: (212) 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 1136

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS
VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

Mirė Petras Montvila, vienas iš seniausių Brooklyno veikėjų

Birželio 13 d. 7 v. v. Putnam, Conn., ligoninėje mirė Petras Montvila, 97 metų, ilgametis lietuvių organizacijų veikėjas Brooklyne. Palaidotas birželio 18 Šv. Jono kapinėse, kur prieš 28 metus palaidota jo žmona Magdalena.

Petras Montvila buvo gimęs 1887 Nendriškių kaime, Marijampolės apskrityje. Į Ameriką atvyko 1907 m. 11 mėnesių dirbo Pensilvanijoje anglių kasyklose. Persikėlęs į New Yorką, apsigyveno Brooklyne ir dirbo suaugusiems mokykla, išitraukė į organizacinę veiklą. Buvo aktyvus siuvėjų unijos narys, o nuo 1912 m. iki 1954 m. buvo vienu vadovaujančių lietuvių siuvėjų unijos asmenų, streikų organizatorius, daug kartų unijos išrinktas įvairioms pareigoms.

Mirė šaulė Sofija Mantautienė-Pūtvytė

Balandžio 5 d. Putnam, Conn., Matulaičio prieglaudoje mirė Sofija Mantautienė-Pūtvytė. Nuvežta į Worcester, Mass., į laidotuvių Dirsa-Kazlauskio koplyčią, iš ten į Šv. Kazimiero bažnyčią, kur Mišias aukojo parapijos klebonas kun. A. Miciūnas, koncelebruojant kun. Krasauskui ir kun. Jankauskui. Parvežta į Putnam, Conn., į N. Pr. seselių kapines, kur su velione prie duobės atsisveikino Šaulių centro valdybos vardu inž. J. Stašaitis, Trakų rinktinės pirmininkas J. Bajerčius, Brocktono Šaulių kuopos pirm. inž. J. Stašaitis.

Sofija buvo viena šios kuopos steigėjų, nuo jaunų dienų buvo šaulė veikėja, nes tėvas buvo Šaulių Sąjungos įkūrėjas — Vl. Pūtvytis. Prieš mirtį prašė būti aprengta lietuviška šauliška uniforma, kokią ji vilkėjo būdama Lietuvoje.

Darbavosi Katalikų Susivienijimo New Yorko ir New Jersey apskrities organizatoriaus ir pirmininko pareigose, vienas Lietuvos vyčių organizatorių. 1913 suorganizavo Blaivininkų draugiją ir jai pirmininkavo, kol ta draugija susijungė su Kat. Susivienijimo 42 Kuopa. 1914-1919 buvo Tautos Fondo talkos narys, Lietuvių Katalikų Darbininkų klubo narys, veikė Kat. Federacijoje, Amerikos Lietuvių Taryboje, New Yorko skyriaus pirmininku.

Buvo Apreiškimo parapijos organizatorium. Darbavosi Dariaus-Girėno komitete.

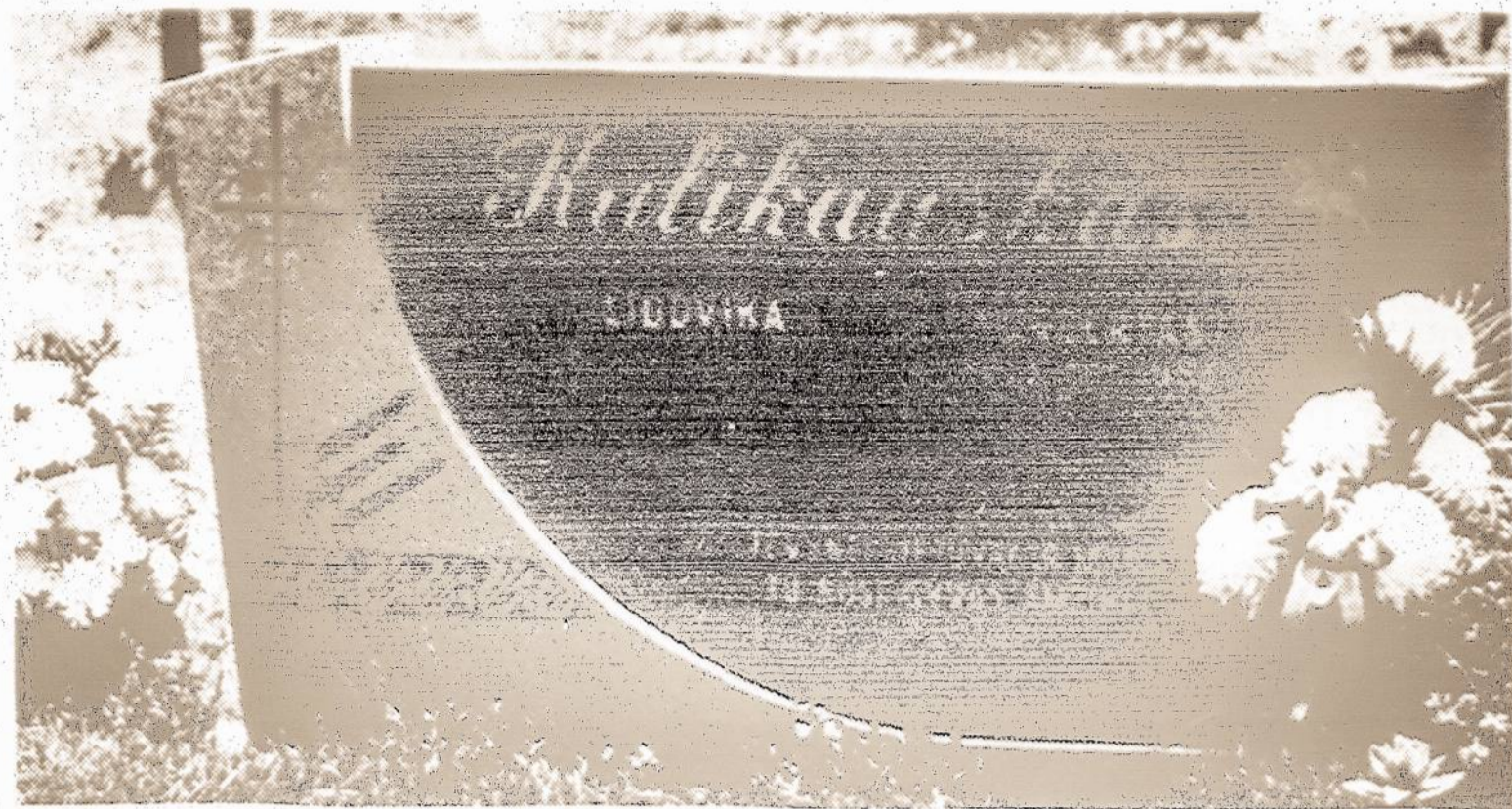
Veikė BALFe, atsikvietė giminių. Vėliau išjungė į Lietuvių Bendruomenę.

Dirbo ir kaip "plumberis" — taisė vandentiekio įrengimus, vonias, praustuvus.

Po daugelio metų 1971 m. lankė Lietuvą, buvo gimtajam kaime.

1977 m. 70 m. sukakties proga suorganizavo ir išleido knygą — "Kai grįžta praeitis". Joje aprašė savo brolių kun. Juozą Montvilą, paskelbė savo prisiminimus apie Marijampolę, apie gyvenimą Amerikoje. Joje daug nuotraukų.

Liko dukros: Aldona Bush — našlė, Teresė Bielis, Anelė ir 5 anūkai. Liko sesuo Izabelė Steponaitienė su vyru Jonu, Lietuvoje liko brolis Andrius. Liko ir tolimesnių giminių Amerikoje ir Lietuvoje.

Norberto Kulikauskas kapas ir paminklas Cypress Hills kapinėse, kai jis buvo šventinamas birželio 10 d. Apačioje dalyvavusieji šventinimo iškilmėse — jo žmona, dukra su vyru ir sūnumis, velionio draugai ir pažįstami.

Norberto Kulikauskas, mirusio prieš metus, paminklas pašventintas birželio 10, sekmadienį. Tą dieną Apreiškimo parapijos bažnyčioje buvo mišios už velionį. Po mišių

Cypress Hills kapinėse kun. J. Pakalniškis pašventino paminklą. Po to buvo pietūs Kultūros Židinio mažojoje salėje. Dalyvavo apie 40 svečių.

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. WINTER GARDEN SVETAINĖS, 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE

RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS

LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAIĐOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.

Telefonas DEwey 4-5136

VIENYBĖ

Jubiliejinis "Perkūno" koncertas

New Yorko lietuvių vyrų choras "Perkūnas" birželio 2 d. paminėjo savo 20-ies metų sukaktį koncertu, kurio programą sudarė lietuvių dainos, lietuvių kompozitorių kūriniai ir chorų partijos iš įvairių operų.

Sis jubiliejinis koncertas išskirtinis ir tuo, kad choras turėjo pasikvietęs svečių, The Bayside Glee Club vyrų chorą, dainavusį angliškai ir lietuviškai.

Perkūno choro istorija prasideda 1964 m. Tada jis dar nebuvo "Perkūnas", vadinosi New Yorko lietuvių vyrų chorą. Jo pirmojo koncerto skelbimas, to koncerto programos pirmame puslapyje, yra lyg būsimą "Perkūno" choro gimimo metrika. Tada taip skelbta pirmojo koncerto programoje: New Yorko Lietuvių Vyrų Choro Koncertas, 1964 m. gegužės 24 d. (sekmadienį) 6 val. p. p. Franklin K. Lane High School, Jamaica Ave., prie Dexter Court.

Programoje: Vyrų choras, dirig. Vl. Baltrušaičio, sol. J. Vaznelis, pianistė A. Kepalaitė. (pasirašė) Choro Valdyba.

Po Baltrušaičio, N. Y. lietuvių vyrų chorą dirigavo Vytautas Strolia (1967-1974). Tame laikotarpy choras "pakrikštytas" "Perkūno" vardu: "krikšto" kūmais buvo Gen. konsulas Anicetas Simutis ir Jadvyga Matulaitienė. Po Stroliaus atėjo Vytautas Daugirdas, o jį pakeitė dabartinis choro dirigentas Viktoras Ralys.

Turtingas koncertas

"Perkūno" jubiliejinio koncerto programa buvo turtinga ir gausi atlikėjais: du chorai, keturi dirigentai, du pianistai, ir solistas Stasys Citvaras.

Pirmoje dalyje lietuviai kompozitoriai: J. Švedas — Šviesią naktį, liaudies daina; J. Gaidelis — Balnok, tėveli, liaudies daina; B. Gorbulskis — Jūra svajonių pilna; svetimi kompozitoriai: J. Offenbach — Barkarolė; C. M. Weber — Medžiotojų choras iš op. "Laisvės šaulys"; P. Tutinas — Sviesi nak-

tis, jo paties žodžiai. Dirigavo Viktoras Ralys, akomponavo Dalia Sakaitė.

Svečiai, The Bayside Glee Club vyrų choras, padainavo tris dainas angliškai ir V. Jakubėno "Nurimk, sesut". Dirigavo Ralph Wilkinson, akomp. Thomas McNally.

Antroje koncerto daly chorą dirigavo trys chorvedžiai, dabartinis ir du, chorą dirigavusieji prieš jį po Baltrušaičio. Jiems akomponavo Dalia Sakaitė. Atlikta: A. Kačanausko Atsisveikinimas, dirigentas Viktoras Ralys. Vytautas Strolia dirigavo R. Wagnerio — Vyrų choras iš op. Tannhauser (žodžiai V. Stroliaus) ir savo harmonizuotą liaudies dainą Sėdžiu. Trečiasis dirigentas šioje koncerto daly — Vytautas Daugirdas dirigavo I Kovą — žodžiai ir muzika A. Račiūno ir V. Paulausko Jūreivių maršą.

Trijų chorvedžių pasirinktosios kompozicijos išryškina jų momento nuotaikas, gal ir pabrėžia kryptingesnius polinkius jų muzikinėje praktikoje.

Dėl sužeistos kojos Strolia negalėjo užkopti ant scenos, tad dirigavo iš salės, sėdėdamas prieš sceną.

Koncertą baigė Ralys. Pabaigai atlikta Kunigų choro partija iš Mozarto op. "Užburtoji fleita". Solo dainavo Stasys Citvaras.

Toliau sekė liaudies daina Vai, broli, broli; K. Banaičio Žygis į Vilnių; J. Karoso Augo kieme klevelis.

Apie "Perkūno" krikštynas kalbėjo A. Simutis. Jis atstovavo ir kūmai, nes ji, Matulaitienė, negalėjo atvykti.

Abu chorai panašūs amžiumi, turi lygiai tiek pat žmonių — po 27. Turi tas pačias problemas — neprijaukina jaunimo. Vieną iš Bay Side užkalbinau ir paklausiau, ar jų choras neprūma jaunų vyrų? — Sir, — atsakė jis, — jei mes dainuotumėm rock 'n roll — jų turėtumėm pakankamai, o gal net ir per daug...

Kitais atžvilgiais chorai skiriasi: repertuaro turiniu ir atlikimo stiliumi. Žinoma, iš vieno karto ir iš

Trys muzikai, dirigavę "Perkūno" choro sukaktuviniame koncerte: iš k. į d.: Vytautas Strolia, Viktoras Ralys ir Vytautas Daugirdas. Už jų baltos gėlės, kurios koncerto metu buvo scenoje, pagerbiant mirusį pirmąjį choro dirigentą ir jo įkūrėją Vladą Baltrušaitį. S. Narkėliūnaitės nuotr.

svečių trumpos programos neatsargu ką nors tvirtai teigti. Šios programos jų dainos giedrios nuotaikos, žaismingos, skautiško pobūdžio. Jų atlikimas dinamiškas, pabrėžiant ritminius akcentus garso jėga.

"Perkūno" repertuaras platesnis ir dėl to įvairesnis. Jame pakankamai maršų, gal net per daug. Mes vis veržiamės kažkur žygiuoti, kažko siekti... Kitos mūsų dainos melodingos, jautrios, įvairių nuotaikų, dažnai su stipria nostalgijos ar liūdesio doze. Tad ir jų chorinis atlikimas, muzikinė interpretacija yra daugiau niuansuota. Dainos ritminis bangavimas jos melodijoje buvo jautriai suvoktas "Perkūno" choro dirigento.

Suminėti choro mirusieji, tik pamirštas jo steigėjas.

V. Jankauskienė aiškia tartimi, tvirtu sakiniu koncerto programą sklandžiai referavo.

Choro pradininkas

New Yorko lietuvių vyrų choro sumanytojas ir steigėjas Vladas Baltrušaitis (1912-1975) gimė Jurbarko vl., Žindaičių k. Mokėsi Jurbarko gim., Dainavimo ir chor-

vedybos klases baigė Kauno konservatorijoje. Kauno operos solistas 1937-1942 m., ir Vilniaus operoje 1942-1944 m. Jis buvo ne tik spalvingas solistas, bet ir gabus aktorius. Jo repertuare pagrindinės rolės buvo Rigoletto Verdi operoje "Rigoletto"; Figaro Rossini operoje "Sėvilijos Kirpėjas", Germont Verdi operoje "La Traviata" ir Valentino rolė Gounod "Fauste".

Amerikoje patekęs į Kaliforniją, Los Angeles mieste Baltrušaitis dirigavo Simkaus chorą 1951-53 m. Persikėlęs Chicagon, su Vyčių chorą pastatė "Rigoletto" 1957 m. ir "Faustą" 1958 m. Tai buvo Lietuvių operos Chicagoje pradžia.

Nenustygdamas vietoje, Baltrušaitis keliavo iš vieno miesto į kitą, nepamiršdamas chorvedybos, visur jis rado chorą, kurį jam pavesdavo diriguoti — Lyg chorai būtų jo laukę. 1956 m. JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje jis dirigavo jungtiniam vyrų chorui.

Po "Fausto" Chicagoje, Baltrušaitis 1958 m. atsikėlė į Brooklyn, N. Y. Vargonavo ir vedė chorą lietuvių Apreiškimo parapijoje.

Neramasis chormeisteris panūdavo savo choro ir nusprendė organizuoti New Yorko lietuvių vyrų chorą. Tuo reikalu kreipėsi į ano meto New Yorko Lietuvių Bendruomenės pirmininką, prašydamas pritarimo ir paramos. Pirmininkas atsakė, kad jam tokie reikalai nerūpi... Tokių apsuksčių, originalių pirmininkų gal dar ir šiandien kur nors yra, manančių bendruomenę esant sukurtą tik jų užmačiom gyveninti...

Po tokio dialogo su Bendruomenės pirmininku, chormeisteris per dr. Jokūbo Stuko radiją pats kreipėsi į visuomenę choro reikalu. Reakcija buvo teigiama. New Yorko lietuvių vyrų choras pradėtas organizuoti, ir pirmos repetitijos įvyko 1963-ųjų metų rudenį Lietuvių Atletų klubo salėje.

1967 m. Baltrušaitis grįžo į Chicago, kur ir mirė 1975 m. liepos 27 dieną.

J. Kiznis

"Perkūno" choras su savo dirigentu Viktoru Raliu ir The Bayside Glee Club choras su savo dirigentu Ralph Wilkinson Kultūros židinio scenoje "Perkūno"

20 metų sukaktuviniame koncerte. Chorai dainavo atskirai ir kartu. Publika nepagalėjo jiems aplopdimentų. S. Narkėliūnaitės nuotr.